Выдаецца з 16 студзеня 1998 г.
Галоўны рэдактар Ігар Германчук
Заснавальнік Павел Жук
Выдавец — рэдакцыя газеты НАВІНЫ
Наклад 22 000
Адрас для карэспандэнцыі: 220088, г.Мінск,вул. Іванаўская, 56
Тэл/факс: 236-89-40

НАВІНЫ

Пятніца, 9 кастрычніка 1998 г. № 108 (500) Кошт свабодны

СВАБОДА

Забаронена 24 лістапада 1997 г.

Апазіцыянеры і журналісты паехалі ў NATO

По запрашэнні кіраўніцтва NATO ў Брусель адправілася група апазіцыйных беларускіх палітыкаў і журналістаў з незалежных СМІ.

У складзе дэлегацыі — былы спікер ВС Мечыслаў Грыб, каардынатар Хартыі-97 Андрэй Саннікаў, дэпутат ВС Анатоль Лябедзька і іншыя вядомыя асобы. Мэта паездкі ў штаб-кватэру *NATO* носіць азнаямляльны характар. Беларускія прадстаўнікі будуць разам з заходнімі калегамі ўдзельнічаць у дыскусіях і «круглых сталах» па праблемах калектыўнай еўрапейскай бяспекі, а таксама ролі і месцы ў ёй Беларусі.

Гэта ўжо не першая такая паездка прадстаўнікоў нашай краіны ў штаб-кватэру Паўночнаатлантычнага Саюза. У папярэднія гады разам з прадстаўнікамі няўрадавых арганізацыяў у бельгійскую сталіцу ездзілі і дзяржаўныя чыноўнікі. Сёлета кіраўніцтва *NATO* таксама запрашала прадстаўнікоў нашага міністэрства абароны і МЗС, але афіцыйны Мінск палічыў немэтазгодным пасылаць да «патэнцыйнага ворага» сваіх чыноўнікаў.

Альгерд НЕВЯРОЎСКІ

«Інтэгратары» збяруцца ў Яраслаўлі

Беларускія «інтэгратары» хутка зноў паедуць у Расію — на сесію парламенцкага сходу Саюза Беларусі і Расіі. Чарговае паседжанне «саюзнага парламента» пройдзе 2—3 лістапада ў Яраслаўлі.

Нагадаем, што роўна месяц таму Дума прыняла заяву, у якой прапанавала парламенцкаму сходу неадкладна склікаць (да 10 кастрычніка) нечарговую сесію і запрасіць на яе Барыса Ельцына і Аляксандра Лукашэнку. Расійскія дэпутаты разам з беларускімі «палатачнікамі» збіраліся шукаць сумесныя шляхі па выхаду з крызісу. У якасці першачарговых, сесія павінна была разгледзець законапраекты аб агульным расійска-беларускім грамадзянстве, сімволіцы Саюза і выбарах у агульны парламент.

Але, як нам паведамілі ў мінскім прадстаўніцтве парламенцкага сходу, саюзны выканкам вырашыў не спяшацца, грунтоўна падрыхтаваць праекты законаў і правесці сесію ў раней прызначаны тэрмін. Цяпер у Маскве і Мінску рэгулярна засядаюць рабочыя групы парламенцкага сходу, якія распрацоўваюць «саюзныя» законапраекты.

Тым часам у лукашэнкаўскім парламенце створана дэпутацкая група «Саюз». Аб гэтым, як паведамляе БелаПАН, сесіі заявіў дэпутат Валерый Драко. Мэтай стварэння дэпутацкай групы з'яўляецца лабіраванне больш хуткага правядзення праз беларускі заканадаўчы орган законапраектаў, прынятых Парламенцкім сходам Саюза Беларусі і Расіі. Па словах В.Драко, жаданне ўвайсці ў «Саюз» ужо выказалі больш за 40 дэпутатаў; многія пакуль яшчэ канчаткова не вызначыліся наконт гэтага.

Альгерд НЕВЯРОЎСКІ

Прадаецца кінатэатр

Упершыню ў гісторыі малой прыватызацыі Гомеля на аўкцыён, які пройдзе 13 кастрычніка, будзе выстаўлены кінатэатр.

Кінатэатр «Ракета» ацэнены ў 3,6 мільярда рублёў і будзе рэалізаваны як неэфектыўна выкарыстоўваемая маёмасць. Пасля яго продажу ў горадзе застануцца пяць дзеючых кінатэатраў, што адпавядае рэкамендацыям міністэрства культуры мець адзін кінатэатр на 150 тысяч жыхароў. Ні адзін з іх не з'яўляецца стратным, што дасягаецца за кошт здачы ў арэнду свабодных плошчаў.

Дарэчы, летась гамяльчане сталі больш актыўна наведваць кінатэатры: за прайшоўшы перыяд у іх пабывалі 320 тысяч чалавек, ці больш за палову жыхароў горада.

БелаПАН

На мяжы чаргі няма

На пунктах пропуску мытні «Заходні Буг» сёння няма ніякіх чэргаў — ні з беларускага, ні з польскага боку. Пра гэта журналістам паведаміў начальнік мытні Вячаслаў Асінцоў.

Па яго словах, адсутнасць чэргаў шмат у чым абумоўлена фінансава-эканамічным крызісам у Расіі і «пазіцыяй чакання», якую пакуль займаюць расійскія грамадзяне. Адначасова В.Асінцоў лічыць, што сітуацыя хутка зменіцца, паколькі жаданне ездзіць за мяжу, у прыватнасці, каб купіць аўтамабіль, у людзей «не прапала і яшчэ не хутка прападзе».

БелаПАН

Народ запасаецца бульбай

А што яшчэ есці, калі няма грошай

49 працэнтаў беларусаў, апытаных сацыёлагамі, ледзь «зводзяць канцы з канцамі».

Вучоныя навукова-даследчага інстытута міністэрства эканомікі Беларусі правялі апытанне 1.200 грамадзянаў Беларусі з мэтай высвятлення эканамічных умоваў іх жыцця.

Як паведаміў загадчык сектара эканамічнай сацыялогіі інстытута Ігар Жаўткоў, апытанне праводзілася на працягу месяца — з 15 жніўня па 15 верасня. Яго вынікі паказалі наступнае: кожнаму другому беларусу і яго сям'і (49 працэнтам) «ледзь удаецца зводзіць канцы з канцамі», 7 працэнтаў рэспандэнтаў паведамілі, што «залезлі ў даўгі», а 9 працэнтаў «вымушаныя выкарыстоўваць свае зберажэнні». Разам з тым, 29 працэнтам апытаных удаецца адкладваць «крыху» грошай, 1 працэнт адкладвае іх «шмат». Астатнія рэспандэнты не змаглі адказаць на прапанаванае пытанне.

На просьбу спрагназаваць змяненне цэнаў у наступныя шэсць месяцаў 40 працэнтаў апытаных лічаць, што цэны будуць расці такімі ж тэмпамі. На думку ледзь не кожнага другога рэспандэнта (47 працэнтаў), чакаецца яшчэ больш хуткі рост цэнаў.

БелаПАН

На здымках: найбольш прадпрымальныя грамадзяне ідуць на калгасныя палі, дзе пасля бульбаўборачных камбайнаў застаецца шмат клубняў, калі добра пакапацца, можна зрабіць запасы на ўсю зіму. Праўда, не кожны мае столькі часу і здароўя, каб дзеля меха бульбы калупацца цэлы дзень. Але ж і большасць тых, хто ходзіць штодня на працу, не зарабляе за дзень нават на паўмеха бульбы. Напрыклад, гэтай жанчыне (здымак справа) за 8 гадзінаў цяжкай працы на чыгунцы плацяць усяго 120 тысяч рублёў.

Акцыі

Свабодны прафсаюз Мінскага аўтамабільнага завода падаў заяўку на правядзенне 14 кастрычніка мітынгу перад адміністратыўным будынкам МАЗа ў знак пратэсту супраць падзення жыццёвага ўзроўню.

Папярэджанне

На сустрэчы Аляксандра Лукашэнкі з прэм'ер-міністрам Сяргеем Лінгам, якая адбылася 7 кастрычніка, прэзідэнт усклаў на прэм'ер-міністра асабістую адказнасць за забеспячэнне краіны энергарэсурсамі ў зімовы перыяд.

Недавер

У параўнанні з пачаткам жніўня валютныя ўклады насельніцтва ў СКВ у беларускіх банках скараціліся амаль на 10 мільёнаў долараў, але 161 мільён USD грамадзяне пакуль трымаюць на сваіх рахунках.

Пра банкіра ўспомнілі праз тры гады

Арыштавалі былога старшыню Ашчаднага банка

У аўторак у Мінску быў арыштаваны былы старшыня Ашчаднага банка Уладзімір Хілько. У яго затрыманні ўдзельнічалі супрацоўнікі генпракуратуры, КДБ і МУС.

Затрыманне адбывалася спакойна, без звыклага для тэлегледачоў лязгання наручнікаў. Яго проста «запрасілі на гутарку». Рашэнне аб арышце прыняў намеснік генпракурора Пётр Іваненка, а следства па справе вядзе Вячаслаў Цераховіч. Абвінавачванне Уладзіміру Хілько прад'явяць у бліжэйшыя 10 дзён.

51-гадовы У.Хілько апошнім часам кіраваў прадстаўніцтвам камерцыйнага расійскага банка «Авангард». Цяпер ён знаходзіцца ў следчым ізалятары. Начальнік упраўлення генпракуратуры па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю Віктар Марозаў паведаміў, што са студзеня гэтага года вядзецца расследаванне крымінальнай справы па выдачы Ашчадным банкам крэдытаў пад фіктыўныя здзелкі некаторым камерцыйным фірмам. Грошы, мабыць, былі проста скрадзеныя. Сума гэтых крэдытаў пакуль не называецца. Ніякіх адносінаў да справы Тамары Віннікавай новы сенсацыйны арышт, па словах В.Марозава, не мае. З Уладзімірам Хілько будуць разбірацца толькі за крэдыты, выдадзеныя Ашчадным банкам.

Нагадаем, яшчэ ў 1994 годзе дзейнасцю дзяржаўнага Ашчаднага банка занялася пракуратура. Калі ўзнікла пагроза адстаўкі Уладзіміра Хілько, яго падтрымаў Міхаіл Мясніковіч. Сам Хілько сцвярджаў тады, што крэдыты выдаваліся ў адпаведнасці з законам і банк не вінаваты, калі некаторыя кліенты прадставілі «ліпавыя» дакументы. Дзейнасць Ашчаднага банка правяраў і Нацыянальны банк. Станіслаў Багданкевіч у свой час заяўляў, што тут *«не наладжаны нармальны ўлік, ёсць вольнасці з выдзяленнем крэдытаў»*. Нацбанк забараніў Ашчаднаму банку выдаваць крэдыты і запрапанаваў прэзідэнту Лукашэнку зняць Хілько з пасады. Але банкір утрымаўся ў сваім крэсле і нават выказаў падзяку, што яго «своечасова паправілі».

Якраз у той час з'явілася пісьмо кіраўніка прэзідэнцкай службы кантролю Васіля Далгалёва, якое лягло на стол Лукашэнкі. Тагачасны галоўны кантралёр сцвярджаў: *«Можна гаварыць пра У.Хілько як пра чалавека, які падтрымаў на прэзідэнцкіх выбарах В.Кебіча, але цяпер у інтарэсах рэспублікі неабходна разглядаць Хілько як прафесіянала-банкіра, які мае вялікі патэнцыял і, галоўнае, жадае рэалізаваць яго на дабрабыт народа»*. Невядома, якія падставы мела гэтае заступніцтва Васіля Далгалёва.

Скончылася гісторыя ў 1995 годзе аб'яднаннем Ашчаднага і «Беларусбанка» на чале са старшынёй праўлення Тамарай Віннікавай. У.Хілько пачаў шукаць сабе новую працу. Спачатку ён трапіў у «Пріорбанк» і нарэшце ў «Авангард». У апошнія месяцы Уладзіміра Хілько не выклікалі на допыты, і ён рыхтаваўся да аперацыі на сэрцы. Арыштаваны банкір хварэе на цукровы дыябет і мае другую групу інваліднасці.

Алесь ДАШЧЫНСКІ

Кангрэс пройдзе ў студзені

У Кангрэсе дэмакратычных сілаў возьмуць удзел апазіцыйныя рэжыму палітычныя партыі (у тым ліку найбуйнейшыя — БНФ, лібералы, сацыял-дэмакраты), творчая і навуковая інтэлігенцыя, будуць запрошаныя госці з-за мяжы. Аргкамітэт вызначыў дату правядзення Кангрэса: ён адбудзецца 29—30 студзеня. Пра гэта паведаміў старшыня аргкамітэта Генадзь Карпенка.

Зміцер ЛІХТАРОВІЧ

КДБ зацікавілася «Пуняй»

Газетай «Акадэмічная пуня», што выдаецца студэнтамі сельскагаспадарчай акадэміі ў райцэнтры Горкі Магілёўскай вобласці, вельмі цікавяцца не толькі студэнты, але і «адпаведныя органы».

Адзін з супрацоўнікаў газеты Алесь Трушкін распавёў, як яго разам з Дзянісам Бобікавым забраў з заняткаў капітан КДБ. Горацкі чэкіст настойліва высвятляў, хто ж робіць газету і адкуль грошы. Опер раіў не выпускаць «Пуню», бо гэта можа дрэнна адбіцца на вучобе хлопцаў.

Трэба зазначыць, што студэнцкая газета практычна не друкавала палітычных матэрыялаў. Яна выходзіла накладам меншым за 300 асобнікаў і ніякіх законаў не парушала. Як лічыць кіраўнік Магілёўскай філіі БАЖ Генадзь Суднік, улады занепакоіла сама магчымасць незалежнага выдання сярод студэнтаў. Пакуль усё скончылася толькі гутаркай з імі.

Іван ЗАСАДА

Масла адтайвае

Міністэрства гандлю распарадзілася тэрмінова накіраваць у мінскія крамы 60 тон сметанковага масла.

Па словах чыноўнікаў, з 8 кастрычніка на паліцах будзе свабодна ляжаць гэты прадукт прыкладна па 120 тысяч рублёў за кілаграм. Аднак учора ў першай палове дня масла не было (ва ўсякім разе, у чатырох бліжэйшых да нашай рэдакцыі крамах). У прэс-службе міністэрства гандлю патлумачылі, што масла з халадакамбінатаў у крамы паступіла, але зацягнуўся «працэс яго адтайвання». Магчыма сёння масла ўжо будзе гатовае для продажу па 400 грамаў у адны рукі і яго купіць свабодна кожны грамадзянін.

Мікола ВАЙТОВІЧ

Праз Беларусь — на Захад

На гэтым тыдні ў Гомельскай вобласці былі затрыманыя 23 нелегальныя мігранты — прадстаўнікі краінаў Афрыкі і Азіі.

6 кастрычніка ў раёне чыгуначнай станцыі Добруш пагранічнікі затрымалі 12 грамадзянаў Шры-Ланкі, якія мелі намер праз беларуска-ўкраінскую мяжу пранікнуць у краіны Еўропы. А 7 кастрычніка пагранічнікі ва ўзаемадзеянні з супрацоўнікамі Камітэта дзяржаўнай бяспекі затрымалі на гомельскім аўтавакзале 11 «нелегалаў» з Афганістана.

БелаПАН

Бізнесмен адсудзіў 10 мільярдаў

Старшыня Беларускага аб'яднання пацярпелых укладчыкаў бізнесмен Ігар Клюеў выйграў судовы працэс у Камітэта дзяржкантролю.

Канфлікт узнік восем месяцаў таму, калі Камітэт дзяржкантролю спагнаў з фірмы «Белнацыяналсервіс», дырэктарам якой з'яўляецца Клюеў, 10 мільярдаў рублёў на карысць дзяржавы. Фірма Клюева выплачвала з свайго прыбытку невялікія кампенсацыі людзям, што некалькі гадоў таму страцілі свае грошы ў 17 беларускіх фінансавых «пірамідах», даверыўшыся абяцанкам «казачных працэнтаў». З лютага гэтага года кампенсацыі не выплачваліся. І вось 1 кастрычніка Вышэйшы гаспадарчы суд Беларусі прыняў рашэнне аб незаконнасці канфіскацыі і пастанавіў вярнуць фірме Клюева спагнаныя мільярды.

З такім «букетам» падманутыя ўкладчыкі ходзяць ужо тры гады.

Нагадаем, што Беларускае грамадскае аб'яднанне пацярпелых укладчыкаў было створанае ў 1995 годзе. На чале аб'яднання стаў бізнесмен Ігар Клюеў, дырэктар прыватнага прадпрыемства «Белнацыяналсервіс». Ён паабяцаў вярнуць пацярпелым укладчыкам усе страчаныя грошы. Кампенсацыі планавалася выплачваць за кошт прыбыткаў «Белнацыяналсервісу», рэшткаў грошай, што засталіся пасля ліквідацыі «пірамідаў», а таксама за кошт дабрачынных ахвяраванняў. У аб'яднанне, па словах Ігара Клюева, уваходзіць каля 15 тысяч чалавек, па іншых падліках толькі 9 тысяч.

Летась Савет міністраў зацвердзіў палажэнне аб паэтапнай кампенсацыі стратаў пацярпелым укладчыкам. Прэзідэнт загадаў дзяржаўным органам дапамагаць аб'яднанню, у тым ліку спрыяць дзейнасці кампаніі Клюева. Тым не меней, грошай з бюджэта арганізацыя пацярпелых укладчыкаў не атрымала.

За тры гады свайго існавання Беларускае аб'яднанне пацярпелых укладчыкаў выплаціла кампенсацыі больш чым 2 тысячам чалавек — усе яны атрымалі па 500 тысяч рублёў.

Па словах Ігара Клюева, кампенсацыі пацярпелым укладчыкам не выплачваліся з лютага, бо ўвесь гэты час яго фірма не працавала — усе рахункі былі арыштаваныя. Напрыканцы мінулага года Камітэт дзяржкантролю Беларусі правераў дзейнасць «Белнацыяналсервісу» (фірма ўвозіла ў Беларусь медыкаменты з Чэхіі, Славакіі і Славеніі, а вывозіла прадукты хімічнай прамысловасці) і за парушэнне знешнеэканамічнага заканадаўства спагнаў 314 тысяч долараў (у беларускіх рублях па курсе Нацбанка сума склала больш за 10 мільярдаў). Цяпер суд прызнаў, што гэтае рашэнне не адпавядае беларускаму заканадаўству, і адмяніў яго.

Тым не меней, грошы «Белнацыяналсервісу» пакуль не вярнулі. Ужо на наступны дзень пасля суда Камітэт дзяржкантролю аспрэчыў рашэнне. Начальнік галоўнага ўпраўлення па кантролі за ажыццяўленнем знешнеэканамічнай дзейнасці Камітэта дзяржкантролю Вольга Цэдрык настойвае на правамернасці прымененых санкцыяў і сцвярджае, што, прымаючы рашэнне, суддзя не ўлічыла некаторыя нормы знешнеэканамічнага заканадаўства.

Ігар Клюеў упэўнены, што Камітэт дзяржкантролю выконвае нейкі «заказ» і таму замінае працы ягонай фірмы і аб'яднанню пацярпелых укладчыкаў. Бізнесмен нават абвінавачвае старшыню Дзяржкантролю Мікалая Дамашкевіча ў паклёпе. Па словах Клюева, М.Дамашкевіч у дакладной запісцы прэзідэнту напісаў, быццам «Белнацыяналсервіс» узяў крэдыт на 27 мільярдаў у «Беларусбанка» і не вяртае яго. Сам Клюеў сцвярджае, што ніякага крэдыту ягонае прадпрыемства не брала. Больш таго, Клюеў пагражае Дамашкевічу: *«Мы сёння маем дастаткова інфармацыі, дзе пацвярджаецца, што Камітэт дзяржкантролю незаконна канфіскаваў грошы ў больш чым дзесяці дзяржаўных прадпрыемстваў... Я гатовы прадставіць усю гэтую інфармацыю — але толькі прэзідэнту. Альбо Савету бяспекі».*

Дарэчы, Клюеў прызнаўся, што ўжо вывез сваю жонку і дачку за межы Беларусі, бо «Камітэт дзяржкантролю аказаў вялікі ціск на жонку». Сам Клюеў з'язджаць з Беларусі не збіраецца — па ягоных словах, ён гатовы змагацца «да самага канца».

Расціслаў ПЕРМЯКОЎ

Свабоднае слова ў прамы эфір

Беларуская асацыяцыя маладых палітыкаў, якую ўзначальвае дэпутат Анатоль Лябедзька, правяла ў сталіцы два пікеты (1 і 2 кастрычніка) у падтрымку патрабаванняў аб прадастаўленні штодзённага 30-хвіліннага эфіру на дзяржаўным радыё і тэлебачанні прадстаўнікам Вярхоўнага Савета, палітычных партыяў, прафсаюзаў, грамадскіх арганізацыяў, якія маюць альтэрнатыўныя погляды, пазіцыі, праграмы.

Большасць мінчанаў пазітыўна рэагавала на тэкст плакатаў пікетчыкаў: «Падаткаплацельшчык мае права на тэле- і радыёсвабоду слова», «24 гадзіны на тэлеэкране адзін твар, адны вусы: Надакучыла! Абрыдла!», «Далоў прыхватызацыю тэлебачання і радыё» і г.д.

Падчас пікетаў праходзіў збор подпісаў у падтрымку ініцыятывы БАМП. Больш за тысячу жыхароў сталіцы, паставіўшы свае подпісы, паклалі пачатак акцыі «Глас народа — глас Божы», асноўным патрабаваннем якой з'яўляецца свабодны доступ да электронных масмедыя.

Як паведамляе прэс-служба БАМП, ініцыятыва «Свабоднае слова ў прамы эфір» завершыцца толькі пасля рэалізацыі канстытуцыйнага права ўсіх грамадзянаў Беларусі на свабоду слова і меркаванняў. Збор подпісаў, як і правядзенне розных акцыяў пратэсту будуць працягнуты. Да рэалізацыі ініцыятывы будуць падключаныя рэгіянальныя структуры Беларускай асацыяцыі маладых палітыкаў.

М.П.

Лiтаратурная прэм'ера

Новая аповесць Васіля Быкава

Аматараў сур'ёзнай літаратуры чакае прыемная навіна — магчымасць пазнаёміцца з новай аповесцю Васіля Быкава «Ваўчыная яма», якую пісьменнік толькі што закончыў у Фінляндыі. Твор, з ласкавае згоды аўтара, будзе ў кастрычніку друкавацца на старонках газеты «Наша Ніва». Час і месца дзеяння герояў аповесці — сённяшняя Беларусь.

...Салдат становіцца дэзерцірам і пакідае вайсковую казарму. Ягоны шлях — у зону. На атручанай, пакінутай зямлі спадзяецца ён знайсці схоў ад переследу, паратунак ад несвабоды. Зона, аднак, мае свае няўмольныя законы...

Няўжо зноў першы празаік краіны не дасць сваіму герою шанцаў выжыць?..

Б.П.

Ліст у рэдакцыю

Дзве просьбы да кіраўніка дзяржавы

Хачу праз вашу газету звярнуцца з просьбаю да прэзідэнта Лукашэнкі. Памятаеце, Аляксандр Рыгоравіч, пазамінулым летам вы сказалі старшыні Брэсцкага аблвыканкама У.Заламаю: «Я даў вам дождж!» То цяпер, калі з энерганосьбітамі цяжкасці, Расія патрабуе плаціць даўгі, з ацяпленнем памяшканняў могуць быць праблемы, — ці не маглі б вы яшчэ раз скарыстаць свае боскія здольнасці і даць нам сёння хаця б трохі сонца і добрага надвор'я? Так хочацца цяпла... Пасля гэткай ласкі ваш рэйтынг рэзка ўзрасце, і апазіцыя будзе назаўжды знясіленая. Тытул «бацька», які вы самі сабе прысвоілі, ужываўся б тады не ў іранічным сэнсе, а ў самым што ні ёсць паважлівым.

І яшчэ адна просьба. Сёлета студэнтаў зноў, як у савецкія часы, пасылалі «на бульбу», а па сталічных заводах і канторах папаўзла інфармацыя, што ў калгасы хутка пагоняць усіх. Пэўная рацыя тут ёсць: нашай хворай сельскай гаспадарцы сапраўды патрэбная хуткая дапамога. Але хто ж ёй дапаможа больш дзейсна, як асабіста вы, Аляксандр Рыгоравіч?! Паклічце народ асабістым прыкладам — і раптам здарыцца, што «простыя людзі» з радасцю пацягнуцца на калгасы за вамі. Прычым вам зусім не абавязкова самому корпацца ў полі — можна адпрацаваць гэтыя сельгасработы ў якасці дырэктара якога-небудзь занядбанага саўгаса. А пасля, калі вы здолееце зрабіць гэты саўгас прыбытковым, дык з трыумфам вернецеся на вышэйшую дзяржаўную пасаду. Альбо лепш наогул не вяртацца (гары яно гарам, усё адно падзякі за дзейнасць на чале дзяржавы вы не дачакаецеся). А застаўшыся дырэктарам передавой гаспадаркі, вы зможаце дэманстраваць усяму свету перавагі калгасна-саўгаснага ладу.

Загадзя вам удзячны.

Аляксандр КУЗЬМІЧ,
г.Мінск

Казенные деньги

Пока правительство Примакова только рассуждает о необходимости установления «чрезвычайного» госбюджета на конец года, Александр Лукашенко такой бюджет для Беларуси установил.

На днях указом президента уточнены показатели бюджета РБ на 1998 год. В частности, предусмотрено, что поступления в казну денег за счет наложения штрафов и других санкций превысят 2,6 трлн. рублей. Расходы на правоохранительную деятельность превысят 10 трлн. рублей (самая большая статья расходов), что, по-видимому, должно свидетельствовать о твердом намерении властей сделать Беларусь правовым государством. Далее в порядке убывания финансирования следуют социальная политика, здравоохранение и физическая культура, образование, национальная оборона и программа ликвидации последствий катастрофы на ЧАЭС.

На нужды государственного и местного управления и самоуправления будет израсходовано почти 4 трлн. рублей, на развитие науки — почти три. Более триллиона придется отдать в бюджет Союза Беларуси и России.

Но, раздавая таким образом «всем сестрам по серьгам», президент счел нужным предупредить правительство и местные исполкомы, чтобы они не принимали до конца года никаких государственных и региональных программ, требующих дополнительного финансирования. Деньги для «программистов» закончились.

Константин СКУРАТОВИЧ

Жыццё на вуліцы

Мікола КАЧАН

Сярод трох умоўна існуючых у нашым грамадстве сацыяльных груп (багатыя, сярэднія і бедныя) ёсць катэгорыя людзей, якія заўсёды навідавоку, але ж ні да якой сацыяльнай групы не належаць. Удзень мы іх можам назіраць у падземных пераходах, сталоўках, сціплых кафетэрыях. Увечары яны бавяць час на гарышчах, у сутарэннях, цеплавузлах. Яны як быццам бы і людзі, а з іншага боку — іх не існуе. Яны не маюць прапіскі, грамадзянства. У лепшых выпадках у іх ёсць даведка з ЛТП альбо з месцаў пазбаўлення волі. Гэта група людзей, якая не мае ніякіх правоў, а ў сваю чаргу, — і абавязкаў перад грамадствам. Іх называюць проста — бамжы. Яны існавалі заўсёды, толькі ў савецкія часы іх адлоўлівалі і запіхвалі ў ЛТП і зоны, але ж ад гэтага іх не меншала. Вяртаючыся з месцаў пазбаўлення волі, яны зноў папаўнялі свае шэрагі. А калі адмянілі артыкулы аб жабрацтве і бадзяжніцтве, яны пачалі вольна адчуваць сябе на вуліцах гарадоў.

Хто яны?

Усіх бамжоў можна падзяліць на чатыры катэгорыі, у залежнасці ад таго, які чынам яны здабываюць сабе сродкі на існаванне. Першая катэгорыя — гэта жабракі, якіх можна сустрэць у розных кутках горада. Другая — тыя, хто збірае пляшкі і макулатуру. Трэцяя — тыя, хто жывуць за кошт крадзяжу (улетку яны робяць набегі на калгасныя ці прысядзібныя ўчасткі, а ўзімку лазяць па дачах і ўскрываюць падвалы). Чацвёртая катэгорыя харчуецца аб'едкамі, якія застаюцца на сталах у кафетэрыях альбо вывозяцца з рэстаранаў.

Колькі гэтых людзей бадзяецца па краіне — афіцыйнай статыстыцы невядома. Ды і адкуль могуць узяцца такія лічбы? Аб колькасці бамжоў можна толькі здагадвацца.

У беларускай сталіцы я апытаў каля 20 бамжоў. Дарэчы, на кантакт з журналістамі яны ідуць неахвотна. Перад тым, як бомж пачне размаўляць, яго нечым трэба зацікавіць (шклянка таннага віна альбо трохі грошай).

Сярэдні ўзрост бамжоў — ад 40 да 60 гадоў, але ж выглядаюць яны значна старэйшымі. Пераважная большасць з іх — алкаголікі.

Кароль

На скрыжаванні праспекта Скарыны і вуліцы Дарашэвіча я пазнаёміўся з першым бамжом.

У зашмальцаваным пінжаку, апранутым на голае цела, ён сядзеў на лаўцы і калаціўся. Я пацікавіўся: хто ён і адкуль узяўся? Вось што ён расказаў. Завуць яго Кароль Віктар Аляксандравіч. Нарадзіўся 19 верасня 1938 года ў вёсцы Грабніцы Архангельскай вобласці. У якім годзе прыехаў у Мінск — дакладна не памятае. Жыў у сваякоў у раёне трактарнага завода, на гэтым жа заводзе і працаваў. Потым пасварыўся са сваякамі і вырашыў вярнуцца ў Архангельск. Здолеў дабрацца толькі да Масквы. Год бадзяўся па горадзе, пакуль не забралі ў міліцыю. Аніякіх дакументаў пры сабе не меў. Пратрымалі ў размеркавальніку дваццаць чатыры дні. А пасля купілі квіток і адправілі на Мінск.

Калі прыехаў у Мінск, пайшоў па старым адрасе, але ж там жылі чужыя людзі — кватэру прадалі. Цяпер Кароль зарабляе на жыццё збіраннем бутэлек і слоікаў. Сталага начлегу не мае. Спіць па розных пад'ездах, дзе давядзецца. Некалькі разоў забіралі ў спецпрыёмнік-размеркавальнік, а праз некалькі сутак выганялі зноў на вуліцу. У той дзень, калі я размаўляў з Віктарам Каралём, яму споўнілася 59. На пытанне:

— Што б табе хацелася ў свой дзень нараджэння?

— Цёплы куток і пажэрці, — адказаў бомж.

Я павіншаваў яго з днём нараджэння, а ў якасці падарунка працягнуў некалькі цыгарэт і 20 тысяч беларускіх рублёў.

Мастак-афарміцель

У двары дома па вуліцы Якуба Коласа, каля кантэйнераў са смеццем, я напаткаў яшчэ аднаго бамжа. Ён быў заняты сваёй справай — раздзіраў кардонныя скрыні. На мае пытанні адказваў неахвотна. Дзякуй, што да нашай размовы падключыўся чалавек, які выгульваў сабаку. З яго дапамогай мне ўдалося нешта высветліць. Бамжа звалі Грыша. Нарадзіўся ў Бранску. Па прафесіі — былы мастак-афарміцель. Доўгі час ездзіў па «шабашках». Тры гады таму выпадкова апынуўся ў Мінску. Моцна піў. Дакументы скралі. Пачаў бамжаваць, працягваў піць. У гэтым двары Грышу ўсе ведаюць, лічыцца, што гэта «ягоная тэрыторыя». Начуе ў пабітым, закінутым «Запарожцы». Кажуць, што нейкі час Грыша вадзіў за сабой бамжыху. Пытаюся:

— Чаму не спрабуеш знайсці сабе працу?

— Мне і так усяго хапае, — з гонарам адказвае Грыша.

«Осталась я без родины и флага!»

Зайшоў на Вайсковыя могілкі, што на вуліцы Казлова. Каля царквы, уздымаючы дрыжачыя далоні ўгору, сядзелі жабрачкі: «Падайце...» Я дастаў з кішэні купюру і даў той, што сядзела пасярэдзіне з мыліцамі. Жанчына крыху засаромелася, але грошы ўзяла. На пальцы жабрачкі я заўважыў татуіроўку ў выглядзе «бубны» і адразу пазнаў яе. Раней гэтая жанчына жыла па вуліцы Берасцянскай, што непадалёку ад могілак. Быў час, калі яна ўражвала мужчын сваёй прыгажосцю. Што ж прымусіла саракагадовую Ларысу Арцішэўскую жабраваць на могілках? Гісторыя досыць звычайная. Яна была асуджаная па артыкуле 201, частка 1 — пабіла мужыка. *«На судзе ён мне даравоў,* — гаворыць Ларыса, — *але не даравоў суд. Суд не даруе».* Пасля былі наступныя судзімасці. *«На зоне ў мяне была адносна добрая праца,* — гаворыць Ларыса. — *Я была швачкай, шыла навалачкі, просціны і розную дробязь. Была праца, а таму праблемаў з цыгарэтамі і ежай асабліва не ўзнікала».*

Акрамя адміністратыўных законаў, у жаночых калоніях ёсць законы, якія ўстанаўліваюць самі асуджаныя. Напрыклад, тых, хто сядзіць не першы раз, ніколі не пакладуць на кепскі «шканар». Калі прыходзіць перадача, трэба абавязкова дзяліцца. Тых, хто не дзеліцца, могуць пабіць, каб была «навука на будучае». Разборкі паміж жанчынамі часам праходзяць вельмі жорстка і заканчваюцца нажніцамі ў спіну.

Пакуль Ларыса знаходзілася на зоне па вуліцы Антошкіна ў г. Гомелі, яе сястра, з якой яны разам жылі ў двухпакаёвай кватэры, прапісала сужыцеля. Варта адзначыць, што зроблена гэта было са згоды Ларысы. Але кватэру яны прыватызавалі і прадалі, не без дапамогі «добрых людзей». Вярнуўшыся з зоны, Ларыса пазваніла ў сваю кватэру, а адчынілі ёй зусім незнаёмыя людзі. Яна спытала пра сястру. А ёй адказалі: *«Тут такія не жывуць». «Вот так осталась я без родины и флага!»* — кажа Ларыса.

Апынуўшыся без даху над галавой, нічога іншага не заставалася, як удзень ісці жабраваць на могілкі, а ўначы спускацца ў сутарэнне ўласнага дома. А калі начальнік ЖЭСа зачыніў дзверы цеплавузла, Ларысе давялося начаваць на лесвічнай пляцоўцы. Мясцовыя жыхары пачалі называць яе «Крысай». У цяперашнім грамадстве яна нікому непатрэбная. На зоне з ёй лічыліся, яна адчувала сябе асобай, яна належала да так званых «вярхоў». Вось і разважае саракагадовая жанчына: *«Лепш на зоне сядзець, чым на могілках. Хай будуць праверкі, шмоны. Свабода? А якая ў мяне на могілках свабода? Чаго б я хацела? Я хацела б вярнуцца на сваю вуліцу Берасцянскую, але гэта немагчыма. Таму я хачу проста памерці, ціхенька легчы і не прачнуцца».*

Пераважная большасць жанчын, якія воляй лёсу апынуліся за кратамі, не здолелі «падняцца», калі выйшлі на волю. У шматлікіх выпадках яны папаўняюць шэрагі бамжых і жабрачак альбо зноў вяртаюцца за краты.

Лешы

Бадай самай каларытнай постаццю сярод бамжоў можна назваць Лешага. Так яго называюць прадаўшчыцы ў кафетэрыі булачнай, што на праспекце Скарыны. Брудны, аброслы, апрануты ў рыззё, падвязанае алюмініевым дротам, ён сядзеў каля ўваходу ў булачную. Я застаў яго пад час гігіенічнай працэдуры: пад нагамі бамжа гарэла газета, з каўлатай барады ён выкалупваў паразітаў і кідаў у вогнішча. Паразмаўляць з Лешым мне не давялося па адзінай прычыне — ён страціў дар мовы. На ўсе мае пытанні ён адказваў незразумелымі выкрыкамі. Харчуецца Лешы аб'едкамі, якія застаюцца на сталах. Начуе ў прахадным пад'ездзе дома № 46 на праспекце Францыска Скарыны.

Сям'я бамжоў

На вуліцы Чырваназорнай мне давялося пазнаёміцца з сям'ёй бамжоў — Пецем і Валяй, якія маюць сталы прытулак у сутарэнні. Некалі Валя мела ў гэтым доме двухпакаёвую кватэру, але ж моцна піла разам з Пецем і пры гэтым яны хацелі разбагацець. «Добрыя людзі» прапанавалі ўзамен на яе кватэру аднапакаёўку ў Чыжоўцы. Гэтыя людзі забралі дакументы, аформілі продаж кватэры, падчас заключэння дамовы ім шчодра налівалі і давалі вялікія пачкі беларускіх рублёў. Праз пэўны час Валя з Пецем пераехалі ў Чыжоўку. А праз два тыдні ў гэтую кватэру завіталі сапраўдныя гаспадары, якія былі вельмі абураныя, і папрасілі вызваліць хату. Калі Валя з Пецем вярнуліся дамоў, то там жылі зусім незнаёмыя людзі. Адзінае, што засталося ад кватэры, — гэта сутарэнне, у якім яны бавяць час пасля паходаў у лес па грыбы-ягады, а таксама — набегаў на лецішчы.

Пакуль улады будуць лічыць іх бамжамі, а не членамі грамадства, аніякіх зрухаў у гэтай праблеме не адбудзецца. Не дапамогуць нават і начлежкі, куды бамжы ісці баяцца.

Миколуцкого «заказал» Спекхард?

Почему в Беларуси время от времени всплывают версии о готовящихся покушениях на главу государства

Вадим КАЗНАЧЕЕВ

Уж насколько мы привыкли к тому, что Александр Лукашенко в речах несдержан и в запале (или сознательно) всегда может сморозить что-нибудь несусветное. Однако недавнее заявление по поводу «дела Миколуцкого» стало воистину сенсационным. Сенсация не в том, что убийство якобы раскрыто, и не в том, что стрелять собирались, оказывается, в самого Лукашенко и *«жизнь президента висела на волоске»* — обо всем этом мы слышали и раньше. Но вот то, что *«это преступление»* готовилось в Дроздах — это действительно сказано лихо! Таким образом, глава государства ни много ни мало обвинил западных послов (кого-то из них конкретно или всех огулом — пока не уточняется) в убийстве Миколуцкого и в покушении на президента.

Нестыковок в этом заявлении просто немеряно. Так, Лукашенко подчеркнул, что *«нити этого преступления ведут, к сожалению, за пределы нашей страны»*, и тут же похвалил Могилевскую прокуратуру за то, что она *«своими силами раскрыла это преступление»*. Что, областная прокуратура уже работает как Интерпол? И так далее.

Впрочем, мы давно привыкли, что высказывания Лукашенко крайне редко пригодны для того, чтобы в них вникать и их анализировать — да и не предназначаются они для этого. Не тот у Лукашенко электорат, чтобы анализировать.

В ТОТ ЖЕ ДЕНЬ Лукашенко сделал заявление и по Югославии: он сказал, что, в сравнении с российским руководством, *«наша позиция еще жестче»*, пообещал Югославии *«всяческую поддержку и помощь, которая нужна будет нашим славянам — в том числе военную»*, и заключил гордой тирадой: *«Югославы могут на нас рассчитывать!»*.

Можно попенять Александру Лукашенко на то, что он даже не сделал попытки разобраться в проблеме по существу, кто там прав, кто виноват — для него достаточно, что сербы — «наши славяне». Можно подтрунивать над совершенно очевидной нереальностью какой бы то ни было военной помощи (каким путем она попадет к месту назначения — через Китай, что ли? Беларусь с Югославией не граничит, а никто из общих соседей не допустит транзита белорусского оружия в Югославию). Можно откровенно смеяться над тем, что, мол, в *NATO* как услышат о позиции официального Минска — так сразу испугаются и соваться в Югославию остерегутся. Но, опять же, — на тех, кто склонен отнестись к подобному заявлению с насмешкой, оно и не рассчитано. Ни в Беларуси, ни — что еще важнее — в России.

Думается, данные заявления сделаны в одном «пакете» далеко не случайно. И в основе их — не запальчивость, а расчет.

ОБРАТИМ ВНИМАНИЕ на то, когда запущены эти заявления. Если отвечать на вопрос «когда?» в более общем плане, то — во время, когда немощь Б.Ельцина бросается в глаза всем, когда совершенно ясно, что баллотироваться вновь он не будет, и когда орава разномастных претендентов на московский президентский трон фактически начала предвыборную кампанию. А если под «когда?» иметь в виду конкретную дату — то произошло это накануне всероссийской стачки, когда российские политические силы и персоналии (в первую очередь «красные») кто во что горазд выплясывали перед избирателями. Лукашенко давно ощущает себя именно российской политической фигурой — пока, правда, неформальной — но это дело наживное. Он прекрасно понимал, что российские телеканалы не пройдут мимо таких его высказываний (так и случилось). И у него были все основания рассчитывать, что по Тамбовам да Урюпинскам митинговые ораторы нет-нет, да и помянут усатого белорусского союзника, который не идет на поводу у Запада, отважно борется с *NATO*, вот и убить его за это хотели, да он вовремя все раскрыл, — и вообще он покруче будет, чем Зюганов или даже Лебедь, не говоря о горлопанах типа Анпилова или скомороха Жириновского.

Последний, кстати, на заявление по Югославии уже отреагировал. Жириновский высказал «полную поддержку» Александру Григорьевичу, назвал его заявление *«чудесным»* и сообщил, что фракция ЛДПР будет инициировать разрыв дипломатических отношений со всеми, кто входит в *NATO*. В этом смысле Лукашенко все-таки несравнимо легче, чем Жириновскому — если в России перспектива разрыва дипотношений с западными странами требует колоссальных усилий, то Беларуси до нее — рукой подать.

Пусть формального разрыва отношений еще и не произошло, но ведь фактически-то на полный разрыв с Западом Лукашенко пошел уже давно. Безусловно, белорусский диктатор не может не понимать, что, обвиняя дипломатов в организации преступлений, он провоцирует крупный международный скандал. От него потребуют объяснений (кого именно он имел в виду) и, разумеется, доказательств. Но к скандалам с Западом нашему режиму не привыкать, опыт, чай, накоплен немалый. Да и терять Лукашенко в Европе и Америке уже нечего — все равно денег ни под каким видом не дают и даже к себе не пускают. А вот в России — дело иное: там и по регионам можно прокатиться как по собственной стране, и терять (как и приобретать) там очень даже есть что.

ЧЕГО ПРИОБРЕСТИ по определению невозможно — на то Лукашенко, надо отдать ему должное, и не рассчитывает. Не поддержат его либеральная интеллигенция, всякие там демократы, сторонники рыночной экономики. Ну и черт с ними. А вот таким, которые по горло сыты олигархическим капитализмом (и принимают его за свободную рыночную экономику), а заодно и демократией — почему бы им не составить большинство российского электората? И почему бы этому большинству не предпочесть Лукашенко всем остальным?

На самом деле такой расклад крайне маловероятен — но Лукашенко пока об этом не знает. Тем более, что определенное число сторонников у него в России уже имеется — и оно вполне может увеличиться. И в России, и в Беларуси есть убежденные шовинисты-антизападники, которые на страницах СМИ изображают Лукашенко этаким Аникой-воином, способным чуть ли не в одиночку противостоять тлетворной экспансии Запада. Таких, в общем, не так уж много — но, с другой стороны, об опасности русского фашизма тоже ведь говорят не зря.

ОДНАКО РОССИЯ Россией — а внутри нашей страны в высказываниях Лукашенко о причастности дипломатов явно слышится эхо Лиозно.

Лиозненский фарс, учиненный более 4 лет назад, видимо, наложил глубокую печать на всю дальнейшую карьеру Лукашенко на посту главы государства. Ну не дают ему покоя покушения на себя, родимого. Благодатную почву для блефа такого рода Лукашенко вспахал собственными руками. Можно ли представить себе покушение, скажем, на его предшественника Вячеслава Кебича? С превеликим трудом. В отличие от некоторых белорусских демократов, я отнюдь не склонен идеализировать В.Кебича и не считаю, что, останься он у власти, Беларусь ждали бы радужные перспективы. Но, при всех разногласиях Кебича с оппозицией, лозунг *«Снайпер спасет Беларусь»*, который ныне пишут на стенах, в кебичевские времена даже самому непримиримому оппозиционеру, очевидно, показался бы диким. Кебич не топтал Конституцию, не разгонял парламент и Конституционный суд, не выдворял силой из рабочего кабинета редактора «Народной газеты», которая его не поддерживала, и председателя Центризбиркома. Он не разгонял митингов, при нем не было политзаключенных, и никакая комиссия не делала выводов о составе в его действиях государственного преступления. Ситуация в стране, при которой сама мысль о покушении на первое лицо не кажется невероятной, создалась только в последние годы. Есть такая пословица: «Знает кошка, чье мясо съела».

Украинский урок для Беларуси

Юрий ХОДЫКО

Политическое единство всех ветвей власти, достигнутое в России в результате острейшего экономического кризиса, необычайно быстро воплотилось в международной политике. 29 сентября в Киев прибыл председатель российской палаты Госдумы Г.Селезнёв, а 30-го в Минск прилетел новый премьер правительства Е.Примаков.

Хотя А.Лукашенко заявил, что переговоры будут посвящены исключительно вопросам экономического сотрудничества, подлинная цель обоих этих визитов иная. Её не мог скрыть Г.Селезнев, ибо политическая ситуация в Украине отличается от ситуации в Беларуси. В своём выступлении перед депутатами Верховной Рады он вынужден был **прямо заявить** о стремлении Москвы реанимировать интеграционные процессы на постсоветском пространстве. Иначе было невозможно, поскольку депутаты Верховной Рады придерживаются различных политических убеждений, что само по себе исключало иносказания или умалчивание.

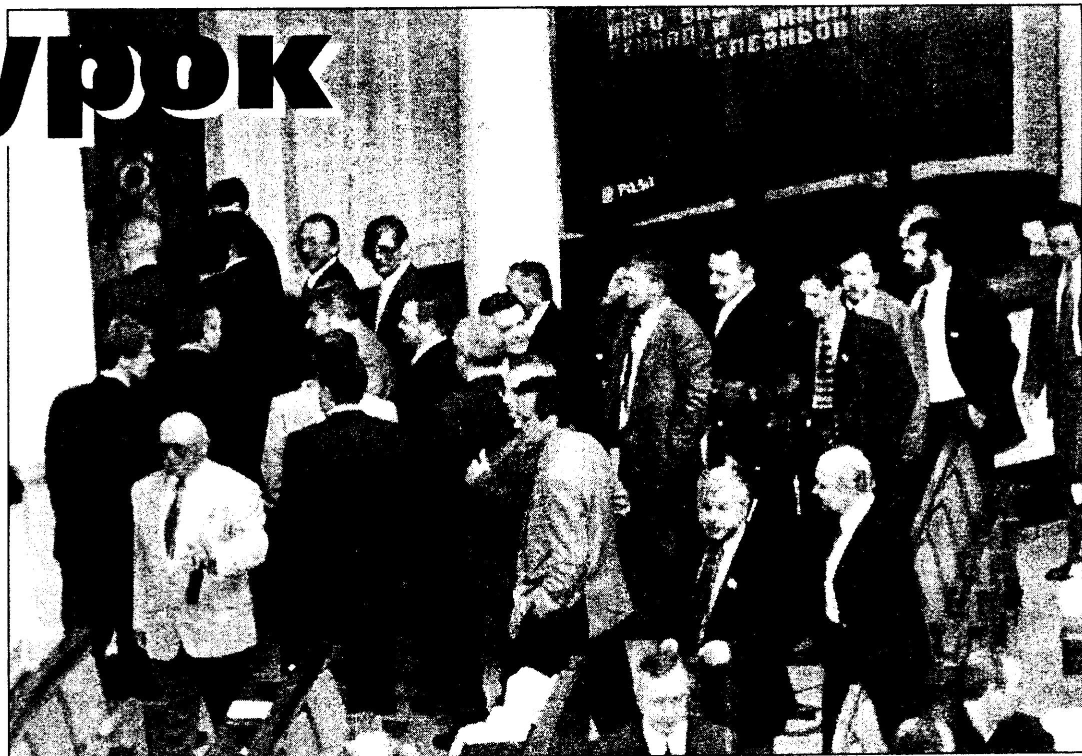
Несомненно, что цель визита Примакова в Минск такая же. Про это с полной уверенностью можно говорить не только потому, что Е.Примаков — профессиональный разведчик и дипломат, защитивший докторскую диссертацию по наблюдениям за построением плановой социалистической экономики в Египте. И обсуждать с экономистом совхозного уровня А.Лукашенко он может только ту экономику, которую совсем недавно называли политэкономией, т.е. экономику, полностью зависящую от политики. Если бы речь шла о рыночных реформах, то, вероятно, приехал кто-нибудь иной.

Оба эти визита ясно свидетельствуют о характере политического компромисса, достигнутого в Москве. Его смысл сводится к переносу центра тяжести общественного внимания с трудностей рыночных реформ на благодатную почву восстановления великой империи, ради чего эти трудности можно и потерпеть. На этой почве произрастают предвыборные надежды всех без исключения политических партий России.

В принципе, в этом нет ничего удивительного. Постимперский синдром переживали и Англия, и Франция. Причем последняя вела войны и в Индокитае, и в Алжире, прежде чем пойти на деколонизацию. Потребовались воля и талант генерала де Голля, чтобы справиться с общественными шовинистическими настроениями и остановить кровопролитие. Президенту Б.Ельцину не удалось повторить этот великий пример, хотя он и инициировал Беловежские соглашения. Они привели к мирному распаду СССР на условиях, очень выгодных РФ. В распоряжении Москвы остались и золотовалютные ресурсы, и всё заграничное имущество СССР, а также практически весь военный и торговый флот, ядерное оружие и космическая техника.

Однако Б.Ельцин не смог преодолеть великорусский шовинизм и сопротивление коммунистической хозяйственной номенклатуры рыночным реформам. Сначала он согласился с военным способом решения «чеченского вопроса». И поражение в чеченской войне еще больше распалило шовинистические страсти. Потом проявил непоследовательность в проведении реформ, всё более сокращая влияние молодых реформаторов в правительстве. Пока не пошёл на очевидный риск, поставив во главе правительства молодого С.Кириенко.

Крах непоследовательной политики очевиден. Борис Ельцин не объяснил своему народу, в чем сущность кризиса, и не сумел опереться на его поддержку в борьбе с реваншистскими силами. Теперь путь России к подлинному величию, которое базируется на эффективном труде и свободе личности, остановлен. Гнев народа обращен не против истинных виновников его бедственного состояния, а против тех людей, которые хотели открыть для него дорогу к процветанию. От правительства Примакова нельзя ждать продолжения реформ. Но можно — социальной демагогии, реставрации командно-административных методов экономики и приступов интеграционной лихорадки. Всего того, что уже четыре года мы имеем в Беларуси.

В ответ на провокационное выступление Геннадия Селезнева в Верховной Раде Украины, депутаты от Народного Руха покинули зал заседаний.

Первыми симптомами этой лихорадки, которые определили все остальные проявления новой российской политики, и стали визиты в Киев и Минск. Но если в Киеве призывы Г.Селезнёва были встречены свистом и улюлюканием, то в Минске снова забежали поперед батьки, т.е. старшего брата. Ещё до прибытия Е.Примакова депутаты т.н.палат высказали то, что задумали в Москве: политическое объединение, двойное гражданство, союзный парламент, обладающий правом принятия законов... Осталось только согласовать процедуру участия А.Лукашенко в выборах союзного президента.

Столь разительное отличие киевской и минской реакции на московские инициативы не в пользу Беларуси. Безумное предложение интегрироваться с переживающей глубочайший социальный кризис Москвой в Киеве отвергли не депутаты Верховной Рады, а миллионы избирателей, направивших их в эту Раду. За членами же минских палат никто не стоит, кроме А.Лукашенко. Поэтому их реакция не отражает ничего, кроме планов назначившего их человека.

В этом и состоит украинский урок для Беларуси. Белорусский народ, молчаливо согласившийся с государственным переворотом в ноябре 1996 г., сам лишил себя права иметь собственное мнение. Уже два года мы живем в какой-то странной стране. Даже не монархической, ибо ни один монарх никогда не торговал суверенитетом своей родины. А в какой-то сюрреалистической, где случайный человек присвоил себе право единолично и бесконтрольно распоряжаться судьбами всего народа.

Сумеем ли мы хоть сейчас усвоить украинский урок?

Арафат у Маскве

Учора па запрашэнні расійскага прэзідэнта ў Маскву з афіцыйным візітам прыбыў лідэр Арганізацыі Вызвалення Палесціны Ясір Арафат.

Ясір Арафат сустрэўся з прэзідэнтам Расіі Барысам Ельцыным, прэм'ер-міністрам Яўгенам Прымаковым і дэпутатамі Дзярждумы. На момант падпісання газеты ў друк, палесцінскі лідэр паехаў на сустрэчу з патрыярхам Алексіем ІІ. Галоўная тэма сустрэчы — святкаванне ў 2000 годзе Раства Хрыстова ў Віфлееме — горадзе, дзе нарадзіўся Ісус Хрыстос. Цяпер Віфлеем знаходзіцца на тэрыторыі палесцінскай аўтаноміі ў Ізраілі.

Летась Алексій ІІ пабываў там і быў вельмі цёпла прыняты Ясірам Арафатам. Зрэшты, у гэтым няма нічога дзіўнага. Як пісаў тады маскоўскі часопіс «Итоги», «палесцінскіх тэрарыстаў і праваслаўных архірэяў шмат гадоў апекавала адна і тая ж установа з трох літараў».

М.К.

Ясір Арафат і патрыярх Алексій (здымак з архіва).

Хочешь стать президентом? К психиатру!

«Необходимо создать прецедент проведения психиатрической экспертизы для тех, кто претендует на высокие государственные посты», — считает российская «Независимая газета». Это — нормальное явление. Ненормально обратное: если люди с какими-то крайними отклонениями в психике занимают ответственные государственные посты и должности. Такой отбор проводится практически во всем мире.

Поведение Бориса Николаевича Ельцина всегда отличалось, как отмечает газета, некоторой экстравагантностью. Именно за свое нестандартное поведение он и поплатился, и попал в опалу осенью 1987 года. Но тогда особенности его поведения были просто особенностями характера. Однако постепенно Борис Николаевич стал меняться. Изменилась и внешность Ельцина: лицо стало маскообразным. Появилась скандированная речь; несоответствие мимики и пантомимики содержанию выступлений, замечаний, фраз. Борис Николаевич стал допускать совершенно несуразные ответы на простые вопросы. И если раньше он спохватывался и чувствовал, что, говоря по-житейски, сморозил глупость, то в последнее время он этого и не замечает. *«Паузы, которые держит президент во время бесед и которыми так восхищаются его сторонники, тоже носят скорее психопатологический характер»*, — уверяет «Независимая газета».

Валерия ШАБАЕВА

***Российский календарь.** (Рисунок из газеты «Известия»).*

Египет – ядерная держава?

В случае необходимости Египет без сомнений вступит в ядерный клуб, заявил президент страны Хосни Мубарак.

Правда, он добавил, что в настоящее время ничто не торопит делать такой шаг. В данный момент Египет располагает одним ядерным реактором аргентинского производства, и для военных целей это устройство мощностью 22 мегаватта не используется, сообщил египетский президент. Как заявление, так и уточнение к нему были сделаны в адрес Израиля, который отказывается присоединиться к Договору о нераспространении ядерного оружия, являясь при этом единственной страной региона, обладающей этим видом оружия массового поражения.

В.Ш.

Четыре явления чисто шведской жизни

Выборы

Я попал в Стокгольм к концу дня выборов, когда решалась судьба новых правителей страны. По прогнозам обозревателей, социал-демократы и их главные соперники шли ноздря в ноздрю в этой скачке. Причем, более прагматичные шведы считали, что социал-демократы должны остаться у власти. Правительство Йорана Перссона практически проделало уже всю черновую работу по преодолению кризиса, уже не так остро стоит проблема занятости, остановлена инфляция. Правда, нанесен ощутимый удар по социальным льготам. И это, надо полагать, подсекло правящую партию. Она потеряла около 9 процентов голосов, набрав лишь 36,6 процента по всей стране. Основные их соперники — консерваторы во главе с Карлом Бильдтом немного поднялись — 22,7 процента против 22,4 процента четыре года назад. Но зато успешно сработали христианские демократы — 11,8 процента против 4,1 процента год назад. Очень заметный прогресс и у коммунистов — 12 процентов — почти двукратный рост. В итоге семь партий, как и прежде, будут представлены в риксдаге — те, кто преодолел четырехпроцентный барьер. Всего же в выборах участвовало 15 партий, в том числе и Партия бережного отношения к побережью. Но шведский избиратель консервативен, и пристрастия свои меняет неохотно. Хотя и любит свое побережье.

Почему же в столь предсказуемом и консервативном обществе случились большие изменения? Известный шведский тележурналист Малькольм Дикселиус прокомментировал это следующим образом: «Погоду сделала партия неверных — это та часть избирателей, которая балансирует на грани между социал-демократами и их противниками. На этот раз они отошли от платформы правящей партии. Идеалы СД не очень милы молодежи — она предпочитает ясные идеологические перспективы. На этот раз ее симпатии получили консерваторы — примерно 30 процентов, христианские демократы и левые — по 20 процентов. К левым примкнула значительная часть женщин, ибо лидер коммунистов — женщина, и она сумела убедить своих сестер по полу голосовать за левых».

Что же теперь? А никаких изменений! Социал-демократы вновь создадут правительство меньшинства, а в парламенте по тем или иным вопросам будут блокироваться с различными партиями. В партнеры по коалиции они коммунистов не возьмут, хотя программы их близки. Это наверняка отторгнет от них многих сторонников.

Выборы проходили в органы власти на всех уровнях. И если по числу мандатов раскрасить коммуны, имея в виду, что социал-демократы и коммунисты будут отмечены красным, то на политической карте Швеции будут преобладать красные тона.

Короли

Швеция — королевство. Но его отличие от других монархий в том, что в королевских семьях очень мало шведской крови, а сам король — демократ, которых еще поискать! Карл XVI Густав ежедневно ездит на работу за рулем автомобиля. В Стокгольмском дворце у него офис, а остальные площади отданы под несколько музеев. Сам он вместе с королевой Сильвией (многие, наверное, помнят историю их олимпийской любви, любви короля и девушки из обслуживающего персонала) живет в загородном дворце. До работы — двенадцать километров. Где-то у светофора любой швед-водитель уже не выпучивает глаза, когда за рулем соседней «Вольво» видит монарха. Кстати, никаких перекрытий дорог и спецмашин с мигалками. Сзади короля спокойно едет одна машина с охраной.

Так что там насчет королевской крови? Как раз к периоду завершения наполеоновских войн Швеция осталась без наследника престола, и тогда риксдаг принял решение снарядить во Францию посольство, дабы привезти оттуда нового короля. Выбран был маршал Ней. К нему и обратился посол. Но гордый француз сказал: «Плохо проиграть битву, но еще хуже стать королем Швеции». Однако посол понимал, что без нового кандидата в монархи ему дороги назад нет. И уговорил другого маршала — Бернадота, кстати, из семьи простых городских буржуа. Риксдаг утвердил нового короля.

Иммигранты

В Швеции не только короли иммигранты. Из восьми миллионов один миллион — иммигранты. Более ста наций, все расы. И никакого расизма и национализма. Сами шведы говорят, что промышленность их страны создали валлоны, вынужденные из-за религиозных гонений покинуть Бельгию. Но это в далеком прошлом. В нашем веке Швеция приняла три волны иммигрантов. Сначала после Второй мировой войны сюда приезжали оставшиеся без родины жители Восточной Пруссии, прибалты, немцы. Затем в 1956 году после известных событий — венгры. Тогда же Швеция приглашала к себе квалифицированных рабочих — в основном из Северной Италии. Затем небольшой приток — около 15 тысяч — из Чехословакии в 1968 году, 1973 год — чилийцы. И далее — беженцы из Ирака, Ирана, Ближнего Востока. Сейчас иммиграционная политика стала более жесткой, но Швеция по-прежнему открыта для тех, кому нужна помощь. Конечно, есть определенные обязательства перед Советом Европы, но и гуманитарный канал действует. Здесь не бросают людей на произвол судьбы. История афганца Нура — тому пример.

Нур приехал из Афганистана четыре года назад. Большим кагалом — с женой, детьми, братьями, сестрами. Всего, говорит, заплатили 70 тысяч долларов, чтобы оказаться в Швеции. Его семья — бывшие сторонники Демократической партии Афганистана. Им тогда уже приходилось на родине несладко. Всем родственникам Нура был предоставлен вид на жительство, их приписали к одной из коммун, обязали учиться на языковых курсах, оплачивали снимаемое жилье... Нур оказался деловым человеком: выучил язык, открыл свое дело. Сейчас владеет небольшим кафе на одной из центральных улиц Стокгольма. Процветает. К нему ходят подкрепиться блюдами восточной кухни многие иммигранты. Да и шведы здесь нередкие гости. Нур кормит вкусно и недорого. Что могу засвидетельствовать лично.

Реликвии

Швеция дала миру много — от динамита и Нобелевской премии до Бьорна Борга и упаковки тетра-пак. Но в бесконечном ряду национальных реликвий стоит корабль-призрак «Васа», вышедший в свое первое и последнее плавание в 1628 году. Построен он был по заказу короля Густава II Адольфа. В то время воинственные шведы потеряли около 15 боевых судов, флоту был нужен флагман. Им и должен был стать «Васа». Король сначала заказал судно с одной орудийной палубой, но в то время в Европе в моду стали входить корабли с двумя орудийными палубами. И король поменял свое решение. Через полчаса после спуска на воду несуразно высокий корабль, даже не успев поднять парусов, дал крен и вскоре затонул. «Васа» пролежал на глубине около 30 метров 333 года, пока его сумели поднять. Не очень соленая вода во внутренних водах, где не может жить подводный жук-точильщик, сохранила корабль с его 700 деревянными скульптурами. Его подняли, сложнейшим способом реставрировали в течение почти тридцати лет, пока недавно он не стал музеем. Реставрационные работы продолжаются и по сей день. На палубы корабля ступить пока невозможно, зато созданы точные копии фрагментов «Васы».

Может быть, этому кораблю суждено было стать музеем истории, а не погибнуть в морском сражении?

Ю.СУРОВ.

В Европе тоже коррупция

В рамках кампании по борьбе с коррупцией «Чистые руки», исполнительный орган Евросоюза — Европейская комиссия (КЕС) приняла постановление о снятии дипломатического иммунитета с собственных помещений.

Теперь с согласия генерального секретаря и генерального директора по кадрам КЕС там могут проводиться обыски. По сообщению французской газеты *Liberation*, председатель КЕС Жак Сантер выступил перед депутатами Европейского парламента в Страсбурге по вопросу борьбы с коррупцией в возглавляемой им комиссии. Он попытался взять инициативу в свои руки и предложил придать полную независимость от КЕС ее подразделению по борьбе с коррупцией. Вопреки ожиданиям евродепутатов Жак Сантер не пожелал говорить о конкретных примерах коррупции и ограничился общими словами о том, что Европейская комиссия самостоятельна и пристально следит за чистотой своих рядов, выявляет паршивых овец и пресекает их деятельность. Именно с этим тезисом в выступлении председателя КЕС спорили многие депутаты Европейского парламента.

Валерия ШАБАЕВА

Гэты артыкул Зянона Пазьняка быў апублікаваны роўна 10 год таму — 9 кастрычніка 1988 года ў газеце «Московские новости». Менавіта пасля гэтай публікацыі ўвесь свет даведаўся пра Курапаты.

Мы вырашылі перадрукаваць артыкул, каб нагадаць нашым чытачам падзеі дзесяцігадовай даўніны — з абнародаваннем праўды пра Курапаты фактычна пачаўся новы этап беларускай гісторыі.

«МОСКОВСКИЕ НОВОСТИ» № 41, 9 октября 1988 г.

16 ПЕРЕЖИТОЕ

КУРОПАТЫ
НАРОДНАЯ ТРАГЕДИЯ, О КОТОРОЙ ДОЛЖНЫ ЗНАТЬ ВСЕ

Как-то в начале 1937 г. обнаружил лесник Кароль Кононович непорядок в лесу: кто-то ямы накопал, засыпал и сосенками засадил, а они засохли. Рядом на дереве — мешочек крестьянский забытый, а в нем хлеб, колбаса... Побежал лесник в сельсовет звонить «куда надо». Так, мол, и так... Тогда промолвила трубка металлическим голосом: «Поменьше присматривайся, если хочешь жить». Все понял лесник Кононович. А через некоторое время появился в том лесу высоченный (выше трех метров) глухой дощатый забор с колючей проволокой поверху, за которым зазвучали выстрелы ночью и днем, зимой и летом, и слышались крики, причитания, мольбы и стоны, и лай собак, и урчание автомобильных моторов...

Так возникло невдалеке от Минска это страшное место (10—15 гектаров), именуемое по традиции Брод, или Куропаты. Место массовых расстрелов, «душебойка», которая действовала ежедневно с 1937 по июнь 1941 года.

был уже к тому времени взрослым восемнадцатилетним парнем, удалось увидеть нечто исключительное. Обреченных расстреливали из винтовок; людей так же убивали партиями, но не в затылок. Их ставили около ямы в ряд, каждому затыкали рот кляпом и завязывали тряпкой. Потом заходили «с фланга» и стреляли из винтовок в голову крайнего так, чтобы одной пулей «прошить» двух человек. «Как выстрелит,— говорит Миколай Васильевич,— так сразу двое в яму и попадают. Патроны жалели». Это была своего рода бравада, спорт, демонстрация профессионализма.

Найдено около двух сотен гильз от советского револьвера системы «наган» и одна от пистолета «ТТ». Выявлены десятки пуль, некоторые в черепах. Диаметры наганных гильз, пуль, пулевых отверстий в черепах совпадают.

У большинства черепов в лобной части, в височной или сверху видны большие, диаметром до 5—6 см и более, рваные отверстия. Это выходы пуль, свидетельство того, что ствол нагана приставляли плотно к затылку: после выстрела пороховые газы под давлением шли вслед за пулей в череп и через выходной пулевой пролом. Некоторые жители из окольных деревень рассказывали, что часто по субботам люди в форме НКВД из леса — этак часов около 11 вечера (видно, после пересмены команды)— появлялись на деревенских танцах вечеринках.

пристрастней. Дело в том, что за каждого выявленного «врага» доносчику-осведомителю сразу же выплачивалась наличными определенная сумма из спецфонда НКВД (около 15 руб. за душу по тогдашнему курсу). Селявоновские иуды всегда пьянствовали, продав очередного односельчанина, даже песенку сложили о своих «подвигах», которую и распевали во время попоек.

Социальный уровень большинства похороненных в Куропатах был невысок. Могила № 1 была заполнена скорее всего зимой: в ней обнаружено много зимней кожаной одежды (крестьянские кожухи, остатки валенок, зимние боты и т. п.).

Далее на восток и юго-восток размещены захоронения 1939 г. и после 1939 г. Там лежат преимущественно выходцы из Западной Белоруссии. В раскопе № 5 выявлено больше всего вещей «интеллигентного» пользования (много предметов туалета: очков, монокль, пенсне, лекарства и т. д.). Обувь здесь высокого качества фабричная, модельная (шитая по ноге женские сапожки на высоком каблуке, перчатки и т. д.

По номенклатуре предметов, обнаруженных в могилах, и по тому, что часть вещей (одежда, обувь) найдена в сложенном виде, по наличию продовольственных припасов, кошельков и т. д. можно сделать вывод, что люди собирались

Народная трагедыя, пра якую павінны ведаць усе

Зянон ПАЗЬНЯК

Неяк у пачатку 1937 г. вынайшаў ляснік Караль Кананові непарадак у лесе: нехта ямы панакапаў, засыпаў і сасонкамі засадзіў, а яны засохлі. Побач на дрэве — торбачка сялянская вісіць, а ў ёй хлеб, каўбаса... Пабег ляснік у сельсавет — тэлефанаваць «куды трэба». Такая, маўляў, справа... А ў тэлефоне — металічны голас: «Калі жыць хочаш — менш прыглядайся». Усё зразумеў ляснік Кананові. А праз некаторы час з'явіўся ў тым лесе вышэзны (вышэй за тры метры) глухі плот з дошак з калючым дротам паверсе. За плотам загучалі стрэлы ноччу і днём, узімку і летам, і чуліся крыкі, мольбы і стогны, сабачы брэх і рокат аўтамабільных матораў...

Так узнікла непадалёк ад Мінска гэтае страшнае месца (10—15 гектараў), якое па традыцыі называюць Брод, або Курапаты. Месца масавых расстрэлаў, «душабойка», якая дзейнічала штодзённа з 1937 па чэрвень 1941 г.

«Душабойкі» такога кшталту меліся і паблізу іншых буйных гарадоў Беларусі. Па сведчаннях відавочцаў толькі ў Мінску і ў яго ваколіцах удалося выявіць — пакуль — пяць буйных месцаў масавага знішчэння людзей у часы сталінскіх рэпрэсіяў.

Замяталі сляды

Вакол Курапатаў на адлегласці 1,5—2,5 кіламетраў знаходзіліся вёскі Цна-Ёдкава, Драздова, Зялёны Луг, Зяленаўка і хутары. У 1970-я гады мне і маму калегу Яўгену Шмыгалёву даводзілася не раз чуць расповяды старажылаў з гэтых вёсак пра падрабязнасці забойстваў. Звычайнае сялянскае жыццё праходзіла пад трэск стрэлаў і крыкі людзей, якіх забівалі. Бывала, жалі жыта ці саджалі бульбу і спрабавалі лічыць забітых: стрэл — чалавек. «Рукі апускаліся, сэрца абрывалася і праца была не ў радасць», — узгадвалі расказчыкі. «Уся вёска была ў страху. Пяць гадоў ноччу не маглі спаць з-за страляніны», — кажа старажыл Цны Раман Мікалаевіч Бацян (1913 года нараджэння).

У 1987—1988 гг. мы з Яўгенам Шмыгалёвым зрабілі метадычнае апытанне некалькіх дзесяткаў сведкаў (цяпер іх выяўлена каля 170 чалавек) і правялі археалагічныя раскопкі ў Курапатах. Вынікам гэтай работы стаў артыкул, апублікаваны 3 чэрвеня ў рэспубліканскай газеце «Літаратура і мастацтва». Коратка прывяду асноўныя факты і высновы нашага даследавання. Расстрэлы праводзіліся кожны дзень пасля абеду — бліжэй да вечара і ўсю ноч. Ахвяраў прывозілі ў крытых машынах, расстрэльвалі групамі з наганаў і скідвалі ў глыбокія ямы. Забойцы былі ў форме НКВД. Знішчыўшы адну партыю людзей, трупы трохі прысыпалі пяском і падводзілі наступную, пакуль яма не напаўнялася да верху.

У выніку нашых даследаванняў і археалагічных раскопак было высветлена, што ўсе пахаваныя ў Курапатах былі падвергнутыя эксгумацыі ў 40-я гады, ужо пасля вайны. Некаторыя сведкі паказалі, што там «капаліся» салдаты. Каму спатрэбілася таемна, у кароткі тэрмін выкопваць з магілаў трупы? Куды іх падзелі? Хто «замятаў сляды»? Гэтыя пытанні мы паставілі ў артыкуле.

Зрэшты, замесці сляды ім не ўдалося. Як высветлілася ў выніку раскопак, эксгумацыя была праведзеная неахайна. На дне ямаў (а глыбіня іх каля 3 метраў) захаваліся парэшткі расстраляных. Былі знойдзеныя дзесяткі прастрэленых чарапоў, скураны і гумовы абутак савецкай вытворчасці (клеймы на галёшах 1937, 1938 гг.), знойдзеныя гільзы ад савецкага нагана, гузікі, кашалькі з савецкімі манетамі 30-х гадоў, акуляры, фарфоравыя і эмаліраваныя кубкі, зубная шчотка вытворчасці віцебскай фабрыкі і да т.п.

Следства пачалося

Публікацыі артыкула папярэднічала супрацьленне, як прынята цяпер гаварыць, «слаў тармажэння». Аднак рэдакцыя не паддалася ўціску. У трохі скарочаным выглядзе, але артыкул на старонках газеты «Літаратура і мастацтва» ўсё ж з'явіўся.

Праз два тыдні пасля яго публікацыі была створаная ўрадавая камісія для «расследавання фактаў, выкладзеных у артыкуле». А з Пракуратуры БССР Інстытут гісторыі АН БССР атрымаў такі ліст: *«Пракуратурай БССР расследуецца крымінальная справа, узбуджаная па факце знаходкі пахавання ў лясным масіве на тэрыторыі Бараўлянскага сельсавета Мінскага раёна. З мэтай вызначэння абставінаў пахавання па справе неабходна правесці эксгумацыю парэшткаў. У сувязі з гэтым, кіруючыся арт. 44 Крымінальна-працэсуальнага Кодэкса БССР, просім аказаць садзейнічанне. Для ўдзелу ў выбарачнай эксгумацыі выдзеліць супрацоўніка інстытута — спецыяліста ў галіне археалогіі».*

Такім чынам у раскопках (праводзіліся яны з 6 па 15 ліпеня) прымалі ўдзел: следчая група Пракуратуры БССР пад кіраўніцтвам следчага па асабліва важных справах пры Пракуратуры БССР Я.Я.Бролішса, з аднаго боку, з другога — археолагі, супрацоўнікі Інстытута гісторыі АН БССР — я і мае калегі: навуковы супрацоўнік М.М.Крывальцэвіч, аспірант А.В.Іоў.

Намі былі распрацаваныя 7 раскопаў і адзін шурф на максімальную глыбіню 2,75 м агульнай плошчай 44 кв.м.

Даследаванні праводзіліся ў прысутнасці панятых, вяліся пратаколы, дзённікавыя запісы, агульныя вымярэнні, праводзілася фіксацыя на фотаплёнку і магнітную відзастужку; кіназдымку работ вялі некалькі груп кінахронікі, працавала тэлебачанне, прысутнічалі карэспандэнты газетаў, некаторыя члены ўрадавай камісіі. Пасля завяршэння палявых работ быў праведзены аналіз і абагульненне навуковых дадзеных, зробленыя чарцяжы (планы, профілі, разрэзы раскопаў і г.д.), зробленыя высновы, заключэнне, падрыхтаванае навуковая справаздача аб раскопках, якая была абмеркаваная, прынятая і зацверджаная на агульным пасяджэнні аддзела археалогіі. Экземпляр справаздачы прадстаўлены ў Пракуратуру БССР.

Доказы

Амаль ва ўсіх выяўленых чарапах (312 штук) знойдзены кулявыя прастрэлы, як правіла, на патыліцы, часта па два і нават па тры адтуліны. Ёсць таксама бакавыя прастрэлы і прастрэлы ззаду «пад чэрап». Магчыма, некаторыя ахвяры супраціўляліся, і тады стралялі бессістэмна (зрэшты, магчыма, у гэтым праявілася розныя «почыркі» забойцаў).

Аднаму з сведкаў, жыхару Цны Мікалаю Васільевічу Карповічу (1919 года нараджэння), які быў ужо на той час дарослым васемнаццацігадовым хлопцам, удалася ўбачыць нешта выключнае. Прыгавораных расстрэльвалі з вінтовак; людзей таксама забівалі партыямі, але не ў патыліцу. Іх ставілі каля ямы ў шэраг, кожнаму затыкалі рот кляпам і завязвалі анучай. Потым заходзілі з фланга і стралялі з вінтовак у галаву крайняга так, каб адной куляй «прашыць» двух чалавек. «Як стрэляць, — кажа Мікалай Васільевіч, — так адразу двое ў яму і падаюць. Патроны шкадавалі». Гэта была свайго роду бравада, спорт, дэманстрацыя прафесіяналізму.

Знойдзена каля двух сотняў гільзаў ад савецкага рэвальвера сістэмы «наган» і адна ад пісталета «ТТ». Выяўленыя дзесяткі куляў, некаторыя ў чарапах. Дыяметры наганных гільзаў, куляў, кулявых адтулінаў у чарапах супадаюць.

У большасці чарапоў у лобнай частцы, у скроневай ці зверху бачныя вялікія, дыяметрам да 5—6 см і больш, рваныя адтуліны. Гэта выхады куляў, сведчанне таго, што ствол нагана прыстаўляўся шчыльна да патыліцы: пасля стрэлу парахавыя газы пад ціскам ішлі следам за куляй у чэрап і праз выхадны кулявы пралом. Некаторыя жыхары навакольных вёсак расказваюць, што часта па суботах людзі ў форме НКВД з лесу — гадзінаў каля 11 вечара (відаць, пасля перазмены каманды) — з'яўляліся на вясковых танцах-вечарынках.

Што мяне больш за ўсё ўзрушыла не як даследчыка, а як чалавека падчас раскопак — гэта вялікая колькасць пахаваных жанчын. Жаночыя чарапы і рэчы знойдзеныя ва ўсіх пахаваннях.

Колькі іх было?

Удалося прасачыць геаграфію і храналогію пахаванняў у Курапатах. Расстрэлы пачаліся ва ўсходняй частцы тэрыторыі. Магілы датуюцца тут 1937—1938 гадамі. У раскопах знойдзены рэчы і прадметы выключна савецкай вытворчасці, шмат самаробнага і кустарнага абутку, мала прадметаў туалету. Усё кажа за тое, што тут пахаваныя ў асноўным мясцовыя жыхары. Гэта пацвярджаюць лісты, атрымалыя мною ад Мікалая Асонавіча Рымарава (1927 г.н.) з Бабруйска, у якіх ён імкнецца прыгадаць паіменна сотні аднавяскоўцаў, што загінулі за тыя чатыры гады. На пачатку 30-х гадоў у ягонай вёсцы Сялівонаўка было 120 двароў, больш за 800 жыхароў. На пачатку 40-х, перад вайной, там заставалася менш за 40 двароў. Усё насельніцтва тэрарызавалі некалькі чалавек — старшыня калгаса, старшыня сельсавета, брыгадзір і пара іхніх прыхвасняў. Справа ў тым, што за кожнага выяўленага «ворага» даносчыку-асведаміцелю адразу ж выплачвалася наяўнымі пэўная сума з спецфонду НКВД (каля 15 рублёў за душу па сённяшнім курсе). Сялівонаўскія іуды заўсёды п'янствавалі, прадаўшы чарговага аднавяскоўца, нават песеньку склалі пра свае «подзвігі», якую і распявалі падчас папоек.

Сацыяльны ўзровень большасці пахаваных у Курапатах быў невысокі. Магіла № 1 была запоўненая хутчэй за ўсё зімой: у ёй знойдзена шмат зімовай скураной вопраткі (сялянскія кажухі, рэшткі валёнкаў, зімовыя бахілы і да т.п.).

Далей на ўсход і паўднёвы ўсход Курапацкага лесу размешчаныя пахаванні 1939 г. і пасля 1939 г. Там ляжаць пераважна выхадцы з Заходняй Беларусі. У раскопе № 5 выяўлена больш за ўсё рэчаў «інтэлігенцкага» карыстання (шмат прадметаў туалету, акуляраў, манокль, пенснэ, лекі і г.д.). Абутак тут высокай якасці, фабрычны, мадэльны, пашыты паназе, жаночыя боцікі на абцасах, пальчаткі і г.д.

Па наменклатуры прадметаў, знойдзеных у магілах, і па тым, што частка рэчаў (адзенне, абутак) знойдзеныя ў складзеным выглядзе, па наяўнасці харчовых прыпасаў, кашалькоў і г.д. можна зрабіць выснову, што людзі збіраліся ў дарогу, што родны дом яны пакінулі незадоўга да смерці, што ў турмах да расстрэлу не ўтрымліваліся. Гэта наводзіць на думку, што яны былі «лісвідаваныя», як тады казалі, без суда.

Зрабіўшы неабходныя вымярэнні, падлікі і абагульніўшы дадзеныя, можна прыблізна вызначыць першапачатковую (да эксгумацыі 40-х гадоў) колькасць пахаваных у даследаваных магілах. Калі ўзяць сярэднюю колькасць — 200 трупаў у магіле — і зрабіць простае памнажэнне на колькасць знойдзеных на сёння пахаванняў (510), то атрымаем 102 тысячы чалавек. Аднак сапраўдная колькасць ахвяраў была большай.

Трэба ўлічваць, што каля сотні (калі не больш) магільных ямаў было засыпана і потым знівелiравана бульдозерам падчас пракладкі газатрасы і высечкі лесу вакол яе ў сакавіку—траўні 1988 года. Многія магілы зніклі, калі пракладвалася кальцавая дарога ў канцы 1950-х — пачатку 1960-х гг. і, магчыма, у 1940-х гадах падчас вырубак, траляванні і падсадак лесу на гэтым месцы: не улічаныя пахаванні і на поўдзень ад кальцавой дарогі, дзе была паўднёвая ўскраіна тэрыторыі расстрэлаў.

* * *

Калі слухаеш расповяды відавочцаў усёй гэтай кашмарнай фантасмагорыі, калі сам бачыш яе сведчанні і вынікі, знаходзячыся ў яме з трупамі, дзе пазнаеш знаёмыя з дзяцінства посуд і начынне паміж касцямі, знаёмыя жаночыя гумовыя туфлі, якія, памятаю, у маладосці насіла мая маці, калі выцягваеш з-пад прастрэленых чарапоў светлыя, нібы лён, доўгія жаночыя валасы, як у той, якую бачыў сёння раніцай, калі ўсё гэта бачыш, адчуваючы пах тлену ў квітнеючым лесе, дзе спевы птушак (можаце ўявіць, наколькі псіхалагічна цяжкімі былі раскопкі), калі ўсё гэта бачыш — няма слоў, яны не нараджаюцца. Перажываеш стан...

У заключэнне дазволю сабе выказаць дзве думкі, якія выцякаюць з усяго напісанага. Першая: нікому ўжо не ўдасца схаваць праўду пра Курапаты. Другое і галоўнае: кожны прыстойны чалавек павінен змагацца са сталінізмам, гэтай подлай, ілжывай, жорсткай і антынароднай з'явай.

Даты і лёсы

9 кастрычніка

1708. Расійскія войскі разбілі шведскі корпус генерала Левенгаўпта каля вёскі Лясная (Слаўгарадскі раён). У гонар гэтай беларускай вёскі названы адзін з астэроідаў.

1888. Нарадзіўся лідэр «правага ўхілу» ў ВКП(б) Мікалай Бухарын, якога хацеў бачыць сваім пераемнікам Ленін.

1958. Памёр рымскі Папа Пій XII (Эўджэні Паскаль).

10 кастрычніка

1577. Магілёў і Мазыр атрымалі Магдэбургскае права.

1813. Нарадзіўся выбітны італьянскі кампазітар-рамантык Джузэпе Вердзі, аўтар операў «Рыгалета» (1851) і «Аіда»(1871). Актуальны змест іхніх твораў — барацьба за нацыянальную незалежнасць — зрабіў Вердзі героем Італіі яшчэ ўз'яднання.

1913. Прэзідэнт ЗША Г.Вільсан з дапамогай дыстанцыйнага кіравання ўзарваў з Белага дома 40 т выбуховых рэчываў у Панаме, што дазволіла прыбраць апошнія метры грунту на будоўлі і сімвалічна адчыніць Панамскі канал.

1924. У Беларусі з'явілася адна з першых дзяржаўных узнагародаў — ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга Беларускай ССР (скасаваны ў 1933 г.).

11 кастрычніка

1918. Народны сакратарыят Беларусі прыняў Часовую Канстытуцыю БНР, паводле якой Народны сакратарыят быў пераўтвораны ў Раду міністраў на чале з сацыял-дэмакратам Антонам Луцкевічам. Неўзабаве А.Луцкевіч быў запрошаны ў Маскву для перагавораў аб удзеле сацыял-дэмакратычнай партыі ў Беларускім савецкім урадзе, які меркавалася стварыць пасля вызвалення Беларусі ад нямецкай акупацыі. у лістападзе гэтыя перагаворы пачаліся, але ў апошнюю хвіліну Луцкевіч сарваў іх.

1922. Савецкі ўрад выдаў дэкрэт аб увядзенні ў абарачэнне цвёрдай валюты — чырвонца. Дарэчы, у Расійскай імперыі так называліся залатыя манеты ў 3 рублі.

1960. Мікіта Хрушчоў спрабаваў запалохаць сесію Арганізацыі Аб'ядналых Нацыяў з дапамогай чаравіка, якім калаціў па трыбуне са словамі "Я вам покажу кузькину мать!" Савецкія дыпламаты потым патлумачылі, што «кузькина мать» — гэта найноўшая і наймагутнейшая ядзерная зброя, створаная ў СССР. А разгнявіў Хрушчова філіпінскі дэлегат, які на савецкі праект дэкаланізацыі Азіі і Афрыкі адказаў сустрэчнай заявай: уключыць у спіс калоніяў краіны Усходняй Эўропы.

12 кастрычніка

1901. Прэзідэнт ЗША Тэадор Рузвельт перайменаваў Палац выканаўчай улады (*Executive Mansion*) у Белы дом (*The White House*).

1928. У дзіцячым шпіталі Бостана ўпершыню быў скарыстаны апарат «штучныя лёгкія».

1935. Нарадзіўся знакаміты італьянскі тэнар Лучана Паваротці.

1943. У бай пад мястэчкам Леніна каля Горак атрымала «баявое хрышчэнне» сфармаваная ў савецкім тыле 1-я польская пяхотная дывізія імя Касцюшкі. Дзень нараджэння Войска Польскага.

1968. Пачаліся XIX Алімпійскія гульні ў Мехіка, дзе залатыя медалі здабылі 8 беларускіх спартсменаў.

Падрыхтаваў
Юрась БАРЫСЕВІЧ

ПАНЯДЗЕЛАК
12 КАСТРЫЧНІКА

БТ
06.30 Доброе утро, Беларусь! 07.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.10 Новости. 07.10 Доброе утро, Беларусь! 08.10 Резонанс. 09.10 Телебарометр. 09.25 Потребительская корзина. 09.40 «Сегодня с вами...» 10.15 Здоровье. 10.40 Премьера песни. 11.15, 18.10 «Династия-2. Семья Колби». 12.00 Теленавигатор. 12.25 «А музыка звучит...» 13.15 «Комната Марвина». Х/ф. 15.15 Видеокурс немецкого языка. 15.35 ТВ – школе. Белорусская литература. 5-й класс. 16.05 «Остров вдохновения». 16.20 Мультфильм. 16.25 Регион. 17.10 Концертный сезон. 17.45 Гости в дом. 19.15 «Сегодня с вами...» 19.50 Третий тайм. 20.25 «Понедельник с «Христофором». 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.40 Событие. 21.50 Белорусский хит-парад. 22.00 «Дворянское гнездо». Х/ф. 23.45 Телевизионный Дом кино.

ОРТ
16.00 «Жестокий ангел». Х/ф. 17.00, 22.40 Новости. 17.20 Угадай мелодию. 17.50 Час пик. 18.05 Погода. 18.15 «Человек в маске». 18.55 «Улицы разбитых фонарей». Х/ф. 20.00 Время. 20.35 «Спокойной ночи, малыши!». 20.50 «Горец». 21.55 «Взгляд». 23.00 «Летние люди». Х/ф. 00.40 Программа передач.

РОССИЯ
06.00 Доброе утро, Россия. 08.15, 18.30, 22.45 Дежурная часть. 08.25 Доброе утро, Россия. 09.00 «Санта-Барбара». 09.45 Музыка, музыка... 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Вести. 15.15 «Позвоните Кузе!» 15.30 «Первые поцелуи». 16.35 «Башня». 17.00 «Это Москва». Д/ф. 17.20 «Труффальдино из Бергамо». 1-я с. 19.30 Подробности. 19.45 Любовь с первого взгляда. 20.25 «Моя морячка». Х/ф. 21.50 Акуна матата.

КУЛЬТУРА
15.00, 17.00 Новости. 15.05 «Школьный учитель». 15.50 «Лукоморье». 16.10 «Апокриф». 16.40 Академия спорта. 17.05 «2003». 17.10 Мы были. 17.30 Мир авиации. 17.55 «15-й подъезд». 18.20 «Дом мастера». Д/ф. 19.15 Чудо-сказка. 19.30, 23.00 Новости культуры. 19.50 «Кумиры». 20.15 «Импровизация на тему...» 20.45 После новостей... 21.05, 23.20 Программа передач. 21.10 «Путь к причалу». Х/ф. 22.35 «Негаснущие звезды».

НТВ
05.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.10 Сегодня. 08.10, 21.40 «Ее звали Никита». 09.00 Сегодня. 09.15 Вчера в Итогах. 10.15 «Итого». 10.35 Итоги. Ночной разговор. 11.20 «Старый телевизор». 13.25 «Любовь и тайны Сансет Бич». 14.10, 22.30 Сегоднячко. 15.15 «Улица Сезам». 15.45 «Зена – королева воинов». 16.35 «Доктор Куин, женщина-врач». 17.30 Впрок. 17.40 Криминал. 18.40 Герой дня. 18.55 «Прощай, Чарли!» Х/ф. 23.35 Футбольный клуб.

НТВ+

НАШЕ КИНО
09.00, 19.50 «Долгая дорога в дюнах». 5-я и 6-я с. 10.10 «Горько!» 11.45, 18.10 КиНовости. 11.55 «Белое солнце пустыни». 13.15 «Где находится Нофелет?» 14.35 «С днем рождения! Или инкогнито». 15.25 «Без вины виноватые». 17.00 «Берега». 18.20 «Капель». 20.50 «Черный квадрат». 22.45 Завтра в программе.

МИР КИНО
09.30 Сегодня в программе. 09.35 «Судебная ошибка». Д-17. 11.05 «Волчица». Д-17. 12.50, 18.25 КиНовости. 13.00 «Дракула». Д-17. 15.05 «Крупный план». Дэннис Хоппер. 15.25 «Последние дни Фрэнкимухи». Д-17. 17.05 «Последнее место на земле». 1-я с. Д-13. 18.35 «Победитель». Д-17. 20.10 «Ночь накануне». Д-17. 21.40 «Ближе и ближе». Д-17. 23.10 «Служащие». Д-13.

СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ
06.00 Еще неделя позади... 06.30, 14.10 Урок бодибилдинга. 06.45, 11.10 Аэробика. 07.10 Большой ринг. 08.25 Хоккей. Чемпионат НХЛ. 11.00, 14.00, 19.45, 23.00 Новости. 11.35 Фехтование. Чемпионат мира. 14.30 Американский футбол. 15.00 Футбол. Чемпионат Бразилии. 16.50, 23.40 «Железный фактор». 17.20 Хоккей. Чемпионат России. ЦСКА - «Салават Юлаев». 19.55 Программа передач. 20.00 Спортивные танцы. Кубок мира-98. 23.10 Всемирная шахматная олимпиада.

МУЗЫКА
07.00, 08.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00 Русский час с «Виршами от театра «Квартет И». 09.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.00 Музыка из-за бугра. 12.00 «Терем-хит-парад».

8-й КАНАЛ
18.00 Программа К.Копланда. 18.30 Летающий дом. 19.00 «Доктор Фаустус». Х/ф. 20.00 Аэробика. 20.30 Вечарніца. 20.45 Коллекция 8-го канала... Любэ. 21.30 Сцена Европа. 22.00 «Водитель». Х/ф.

АЎТОРАК
13 КАСТРЫЧНІКА

БТ
06.30 Доброе утро, Беларусь! 07.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 23.30 Новости. 07.10 Доброе утро, Беларусь! 08.10 «Сегодня с вами...» 08.45 Потребительская корзина. 09.10 ТВ – школе. Белорусская литература. 5-й класс. 09.40 «Между прошлым и будущим». 10.05 «Вас вызывает Спортландия». 11.15, 18.10 «Династия-2. Семья Колби». 12.00 Туробъектив. 12.25 Бездельник. 13.10 «А он, мятежный...» Спектакль. 13.50 Бон тон. 14.35 «Макаенка, 9». 15.15 Видеокурс английского языка. 15.40 ТВ – школе. История Беларуси. 6-й класс. 16.10 Музыкальный антракт. 16.25 Уроки Н.Новожиловой. 17.15 «А где мне взять такую песню...» Д/ф. 17.35 Многоголосие. 19.15 «Сегодня с вами...» 19.50 Музыка без границ. 20.25 «Спикер-хата». 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.40 Событие. 21.50 Белорусский хит-парад. 22.00 «Западня для Зубра. Витовт». Х/ф. 23.10 Международные спортивные новости. 23.40 КВН.

ОРТ
08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.10 Новости. 08.20, 16.00 «Жестокий ангел». 09.20 «Взгляд». 10.20 Смехопанорама. 10.50 Домашняя библиотека. 11.15 «Вместе». 14.15 «Новые приключения Синдбада». 14.45 Счастливый случай. 15.30 ..До шестнадцати и старше. 17.20 Угадай мелодию. 17.50 Час пик. 18.05 Погода. 18.15 Тема. 18.55 «Улицы разбитых фонарей». 20.00 Время. 20.35 «Спокойной ночи, малыши!». 20.50 «Формула любви». Х/ф. 22.40 «Служба спасения». 23.30 Программа передач.

РОССИЯ
06.00 Доброе утро, Россия. 08.15, 18.30, 22.45 Дежурная часть. 08.25 Доброе утро, Россия. 09.00 «Санта-Барбара». 09.45 Музыка, музыка... 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Вести. 15.15 «Позвоните Кузе!» 15.30 «Первые поцелуи». 16.35 «Башня». 17.00 «Это Москва». 17.20 «Труффальдино из Бергамо». 2-я с. 19.30 Подробности. 19.45 «Убить дракона». Х/ф. 21.50 «Пси фактор».

КУЛЬТУРА
07.00, 11.35, 23.20 Программа передач. 07.05, 11.30, 13.30, 20.25, 23.00 Новости культуры. 07.25 «Дом мастера». Д/ф. 08.15 «Русская усадьба». 08.40 Академия спорта. 09.00, 15.00, 17.00 Новости. 09.05 Мир авиации. 09.35 «Негаснущие звезды». 10.00 Приглашение к танцу. 10.40 Поэзия Давида Самойлова. 11.40 «Кто мы?» 12.05 Время музыки. 12.35 Страницы романа Ю.Домбровского «Факультет ненужных вещей». 12.45 Про фото. 13.10 «Без визы». 13.45 «Язык и стиль поэзии Лермонтова». 14.10 «Исторический детектив». 14.30 Детский мир. 15.05 «Школьный учитель». 15.55 «Лукоморье». 16.15 Концерт камерного Российского национального оркестра. 16.55 Паноптикум. 17.05 «2003». 17.10 Ортодокс. 17.25 Ноу-хау. 17.40 Док. фильмы. 18.25 Чудо-сказка. 18.40, 21.05 «Поминальная молитва». Спектакль. 20.45 После новостей... 22.30 Из концертного зала.

НТВ
05.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.10 Сегодня. 08.10, 21.40 «Ее звали Никита». 09.15 Герой дня без галстука. 09.45 Куклы. 10.00 Своя игра. 10.30 «Русский век». 11.20 «Старый телевизор». 13.25 «Любовь и тайны Сансет Бич». 14.10, 22.30 Сегоднячко. 15.15 «Возвращение на планету Обезьян». 15.45 «Зена – королева воинов». 16.35 «Доктор Куин, женщина-врач». 17.30 Впрок. 17.40 Криминал. 18.40 Герой дня. 18.55 «Очевидец». Х/ф. 20.40 «Итого».

НТВ+

НАШЕ КИНО
09.00, 20.00 «Долгая дорога в дюнах». 6-я и 7-я с. 10.10 «Черный квадрат». 12.05 «Капель». 13.25, 18.10 КиНовости. 13.35, 17.00 «Берега». 14.50 «Затерянные в песках». 15.55 «Как поссорились Иван Иванович с Иваном Никифоровичем». 18.20 «Время желаний». 21.10 «Террористка». 22.35 Завтра в программе.

МИР КИНО
09.30 Сегодня в программе. 09.35 «Последнее место на земле». 1-я с. 10.55 «Победитель». Д-17. 12.30, 18.15 КиНовости. 12.40 «Служащие». Д-13. 14.20 «Ночь накануне». Д-17. 15.50 «Ближе и ближе». Д-17. 17.20 «Последнее место на земле». 2-я с. Д-13. 18.25 «Последнее слово». Д-17. 20.00 «Городок». Д-17. 21.30 «Алмазные мечи». Д-17. 23.05 «Извращенное желание». Д-17.

СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ
06.00, 20.10 Программа передач. 06.05, 14.10 Урок шахмат. 06.20, 11.10 Аэробика. 06.45 «Железный фактор». 07.15 Всемирная шахматная олимпиада. 08.00, 11.00, 14.00, 20.00, 23.00 Новости. 08.10, 17.45 Американский футбол. 10.30 «Горячий песок». 11.35 Хоккей. Чемпионат России. ЦСКА - «Салават Юлаев». 14.25 Фехтование. Чемпионат мира. 16.55 «Щит и мяч». 17.25 «Спорт и...» 20.15 Летние экстремальные игры-98. 22.15 Тайский бокс. 23.10 «Спорт и...» 23.40 Большой ринг.

МУЗЫКА
07.00, 08.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00 Русский час с «Виршами от театра «Квартет И». 09.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.00 Музыка из-за бугра. 12.00 «Русский час» с гостем в студии.

8-й КАНАЛ
18.00 Программа К.Копланда. 18.30 Летающий дом. 19.00 «Таггерт». Х/ф. 20.00 Европа сегодня. 20.30 Вечарніца. 20.45 «Людовик». Х/ф. 21.45 Музпарад. 22.00 «Американский бизон». Х/ф.

СЕРАДА
14 КАСТРЫЧНІКА

БТ
06.30 Доброе утро, Беларусь! 07.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 00.50 Новости. 07.10 Доброе утро, Беларусь! 08.10 «Сегодня с вами...» 08.45 Потребительская корзина. 09.15 ТВ – школе. История Беларуси. 6-й класс. 09.45 Видеокурс английского языка. 10.10 Многоголосие. 10.40 Станция «Академия наук». 11.15, 18.10 «Династия-2. Семья Колби». 12.00 Компьютерный полигон. 12.25 «А музыка звучит...» 13.10 Видимо-невидимо. 14.10 Музыка без границ. 14.40 Параграф. 15.10 Видеокурс немецкого языка. 15.30 «5 x 5». 16.00 Музыкальный антракт. 16.15 Окружающий мир. 16.45 Слово Митрополита Филарета на праздник Покрова Пресвятой Богородицы. 17.10 Монолог. 17.40 Судьба моя и надежда. 19.15 «Сегодня с вами...» 19.50 Королевская охота. 20.25 «Киностружка». 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.25 Футбол. Чемпионат Европы. Сборная Уэльса – сборная Беларуси. В перерыве (22.20) – Событие. 23.25 Белорусский хит-парад. 23.35 «Однажды 20 лет спустя». Х/ф. 01.00 Темная комната.

ОРТ
08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.00 Новости. 08.20, 16.00 «Жестокий ангел». 09.20 Тема. 10.15 В мире животных. 10.50 Домашняя библиотека. 11.15 «Вместе». 14.15 «Новые приключения Синдбада». 14.45 Зов джунглей. 15.05 Детские анекдоты. 15.30 ..До шестнадцати и старше. 17.20 Угадай мелодию. 17.50 Час пик. 18.05 Погода. 18.15 Человек и закон. 18.55 «Улицы разбитых фонарей». 20.00 Время. 20.35 «Спокойной ночи, малыши!». 20.50 Футбол. Чемпионат Европы. Сборная Исландии – сборная России. 23.15 Программа передач.

РОССИЯ
06.00 Доброе утро, Россия. 08.15, 18.30, 22.45 Дежурная часть. 08.25 Доброе утро, Россия. 09.00 «Санта-Барбара». 09.45 Музыка, музыка... 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Вести. 15.15 «Позвоните Кузе!» 15.30 «Первые поцелуи». 16.35 «Башня». 17.00 «Это Москва». 17.15 «Семейная мелодрама». Х/ф. 19.30 Подробности. 19.45 Сам себе режиссер. 20.15 «Вам и не снилось...» Х/ф. 21.45 «Агата Кристи. Пуаро».

КУЛЬТУРА
07.00, 11.35, 23.20 Программа передач. 07.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры. 07.20 Погода. 07.25 Док. фильмы. 08.10 Поют солисты Мариинки. 08.35 Ноу-хау. 08.50 Мифы славян. 09.00, 15.00, 17.00 Новости. 09.05, 21.05 «Убийство». Х/ф. 10.50 Международное обозрение. 11.40, 12.40, 13.45 «Спартак». Спектакль. 12.35 Живое дерево ремесел. 14.40 «Театр одного художника». 15.05 «Школьный учитель». 15.50 «Лукоморье». 16.10 «Осенние портреты». 16.40 Н.В.Гоголь. «Пропавшая грамота». 17.05 «2003». 17.10 К Богородице прилежной. 17.50 Боярский двор. 18.20 Док. фильмы. 19.10 Чудо-сказка. 19.50 «Тайны портретного фойе». 20.15 Вспоминая конкурс им П.И.Чайковского. 20.45 После новостей... 22.50 Музыкальный антракт.

НТВ
05.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.10 Сегодня. 08.10, 21.40 «Ее звали Никита». 09.15 «Повесть о первой любви». Х/ф. 10.40 «Среда». 11.20 «Старый телевизор». 13.25 «Любовь и тайны Сансет Бич». 14.10, 22.30 Сегоднячко. 15.15 «Возвращение на планету Обезьян». 15.45 «Зена – королева воинов». 16.35 «Доктор Куин, женщина-врач». 17.30 Впрок. 17.40 Криминал. 18.40 Герой дня. 18.55 Большой ринг. Бой за звание чемпиона мира среди профессионалов между Оскаром де ля Хойя и Хулио Сезар Чавесом. 20.30 «Криминальная Россия. Современные хроники».

НТВ+

НАШЕ КИНО
09.00 «Долгая дорога в дюнах». 7-я с. 10.15 «Террористка». 11.40, 18.10 КиНовости. 11.50 «Время желаний». 13.30, 17.00 «Берега». 14.40 «Здесь кто-то был». 15.25 «Ищу человека». 18.20 «Красавец-мужчина». 2 серии. 20.25 «Мираж». 21.30 «Бес в ребро». 22.45 Завтра в программе.

МИР КИНО
09.30 Сегодня в программе. 09.35, 17.05 «Последнее место на земле». 2-я и 3-я с. Д-13. 10.30 «Извращенное желание». Д-17. 12.00, 16.55 КиНовости. 12.10 «Последнее слово». Д-17. 13.45 «Алмазные мечи». Д-17. 15.25 «Городок». Д-17. 18.00 «Блуждающий гром». С. 19.35 «Любовь и смятение». Д-17. 21.15 «Перейти Рубикон». Д-17. 22.55 Фильм-загадка.

СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ
06.00, 20.10 Программа передач. 06.05, 14.55 Урок тенниса. 06.20, 12.15 Аэробика. 06.45 «Спорт и...» 07.05, 17.45 Хоккей. Чемпионат НХЛ. 09.30 Фехтование. Чемпионат мира. 14.00, 20.00, 23.00 Новости 12.40, 21.35 Летние экстремальные игры-98. 15.10 Вечер в Парижском дворце «Берси». 16.45, 00.15 «Гольф». 17.15, 23.45 Велоспорт-маунтинбайк. 20.15 «Щелчок». 20.45 Футбол. Чемпионат Италии.

МУЗЫКА
07.00, 08.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00 Русский час с «Виршами от театра «Квартет И». 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.00 Музыка из-за бугра.

8-й КААНАЛ
18.00 Программа К.Копланда. 18.30 Летающий дом. 19.00 «Таггерт». 20.00 Аэробика. 20.30 Вечарніца. 20.45 «Людовик». 21.45 Формула безопасности. 22.15 «Ночной огонь». Х/ф.

ЧАЦВЕР
15 КАСТРЫЧНІКА

БТ
06.30 Доброе утро, Беларусь! 07.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 23.45 Новости. 07.10 Доброе утро, Беларусь! 08.10 «Сегодня с вами...» 08.45 Потребительская корзина. 09.10 Усадьба. 09.35 Судьба моя и надежда. 10.00 Мультиклуб. 10.30 Музыкальный антракт. 10.45 Автопарк. 11.15, 18.10 «Династия-2. Семья Колби». 12.00 «Интеграция – евростиль». 12.25 Королевская охота. 13.10 «На исходе лета». Х/ф. 14.20 Зорная ростань. 15.10 Видеокурс английского языка. 15.35 ТВ – школе. Белорусская литература. 8-й класс. 16.00 «Д'Артаньгав и три пса». 16.25 Родное слово. 17.15 Четвертое измерение. 17.40 «Мы строим мост». 19.15 «Сегодня с вами...» 19.50 Криминальная хроника. 20.10 Сделано в Беларуси. 20.30 «Отбой». 20.45 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.40 Событие. 21.50 Белорусский хит-парад. 22.00 «Мужчина для молодой женщины». Х/ф. 23.15 «Крок». 23.55 Акколада.

ОРТ
08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.15 Новости. 08.20, 16.00 «Жестокий ангел». 09.20 Человек и закон. 10.05 Футбол. Чемпионат Европы. Сборная Исландии – сборная России. 11.15 «Вместе». 14.15 «Новые приключения Синдбада». 14.45 Классная компания. 15.05 Умники и умницы. 15.30 ..До шестнадцати и старше. 17.20 «Эти забавные животные». 17.50 Час пик. 18.05 Погода. 18.15 «В поисках утраченного». 18.55 «Улицы разбитых фонарей». 20.00 Время. 20.35 «Спокойной ночи, малыши!». 20.50 «Бедная Саша». Х/ф. 22.40 Программа Сергея Шолохова «Тихий дом на улице разбитых фонарей». 23.30 Программа передач.

РОССИЯ
06.00 Доброе утро, Россия. 08.15, 18.30, 22.45 Дежурная часть. 08.25 Доброе утро, Россия. 09.00 «Санта-Барбара». 09.45 Музыка, музыка... 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Вести. 15.15 «Позвоните Кузе!» 15.30 «Первые поцелуи». 16.35 «Башня». 17.00 «Это Москва». 17.15 «Фантазии Фарятьева». Х/ф. 1-я с. 19.30 Подробности. 19.45 «Два рояля». 20.30 «Грязные танцы». Х/ф. 20.55 «Самозванцы». Х/ф. 21.55 «Притворщик».

КУЛЬТУРА
07.00, 11.35, 20.40, 23.20 Программа передач. 07.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры. 07.25 Док. фильмы. 08.15 Цирк завтрашнего дня. 08.45 Обратной дороги нет. 09.00, 15.00, 17.00 Новости. 09.05 «Секретный агент». Х/ф. 10.35 «Б.М.Кустодиев». 11.20 Поклонникам Терпсихоры. 11.40 «Мегрэ и старая дама». Спектакль. 1-я с. 13.00 «Кто там...» 13.45 «Песня про купца Калашникова». 14.10 «Без визы». 14.20 Музеум. 14.45 Что нового покажет мне Москва? 15.05 «Школьный учитель». 15.50 «Лукоморье». 16.10 «Преодоление хаоса». 16.35 И.Стравинский. «Игра в карты». 17.05 «2003». 17.10 «Российский курьер». 17.50 Новое кино. 18.15 Очевидное-невероятное. 18.50 «Осенние портреты». 19.15 Чудо-сказка. 19.50 Время музыки. 20.20 Е.Габрилович. «Последний автограф». 20.45 После новостей... 21.05 «Секретный агент». Х/ф. 22.30 Джазофрения.

НТВ
05.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.10 Сегодня. 08.10, 21.40 «Ее звали Никита». 09.15 «Иди вперед или умри». Х/ф. 11.20 «Старый телевизор». 13.25 «Любовь и тайны Сансет Бич». 14.10, 22.30 Сегоднячко. 15.15 «Возвращение на планету Обезьян». 15.45 «Зена – королева воинов». 16.35 «Доктор Куин, женщина-врач». 17.30 Впрок. 17.40 Криминал. 18.40 Герой дня. 18.55 «Проект А-1». Х/ф. 20.45 «Куклы».

НТВ+

НАШЕ КИНО
09.00, 19.25 «Мираж». 10.10 «Бес в ребро». 11.25 «Красавец-мужчина». 2 серии. 13.30, 17.00 «Берега». 14.40, 18.05 КиНовости. 14.50 «Жили-были старик со старухой». 18.15 «Храни меня, мой талисман». 20.35 «Собачье сердце». 22.45 Завтра в программе.

МИР КИНО
09.30 Сегодня в программе. 09.35, 17.05 «Последнее место на земле» 3-я и 4-я с. Д-13. 10.30 «Любовь и смятение». Д-17. 12.10, 19.35 КиНовости. 12.20 «Блуждающий гром». С. 13.50 «Перейти Рубикон». Д-17. 15.35 Фильм-загадка. 18.00 «Странная жизнь». Д-13. 19.45 «Гуляют, болтают». Д-17. 21.10 «Гонимый». Д-13. 22.45 «Купидон». Д-17.

СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ
06.00, 20.45 Программа передач. 06.05, 13.45 Урок бодибилдинга. 06.20, 11.25 Аэробика. 06.45 «Щелчок». 07.15 Футбол. Чемпионат Италии. 08.05, 11.15, 14.00, 19.35, 22.50 Новости. 08.15 Спортивные танцы. 11.40, 20.50 Летние экстремальные игры-98. 14.10 Фехтование. Чемпионат мира. 16.30, 00.30 «Горячий песок». 17.00, 23.00 «Мир скорости». 17.30, 23.30 Велоспорт-маунтинбайк. 18.00, 00.00 Футбол. Чемпионаты стран Латинской Америки. 18.25 «Теннис АТР». 18.55 Баскетбол. Евролига. ЦСКА - «Киндер» (Италия).

МУЗЫКА
07.00, 08.00, 10.00, 11.00, 13.00, 14.00, 16.00, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00 Русский час. 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.00 Музыка из-за бугра.

8-й КАНАЛ
18.00 Программа К.Копланда. 18.30 Летающий дом. 19.00 «Таггерт». 20.00 Новости «К-видео». 20.30 Вечарніца. 20.45 «Людовик». 21.40 Медицина и здоровье. 21.45 «Пятый мушкетер, или Железная маска». Х/ф.

ПЯТНІЦА
16 КАСТРЫЧНІКА

БТ
06.30 Доброе утро, Беларусь! 07.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 23.50 Новости. 07.10 Доброе утро, Беларусь! 08.10 «Сегодня с вами...» 08.45 Потребительская корзина. 09.10 ТВ – школе. Белорусская литература. 8-й класс. 09.35 Видеокурс английского языка. 10.00 «Все мы родом из детства». 11.15, 18.10 «Династия-2. Семья Колби». 12.00 «Валентина Королева – веселая вдова». Д/ф. 12.25 «А музыка звучит...» 13.10 «Новоселье». Х/ф. 13.40 Первый фестиваль народного творчества «Беларусь – моя песня». 15.15 Видеокурс немецкого языка. 15.35 «Д'Артаньгав и три пса». 16.00 Колесо времени. 16.25 «Риск-версия». 17.15 Уроки Н.Новожиловой. 17.45 «Охраняется государством». Д/ф. 19.15 «Сегодня с вами...» 19.50 Континент. 20.05 «Там, где Немига...» 20.20 «Банка комиксов». 20.40 Колыбельная. 21.00 Панорама. 21.40 Событие. 21.50 Белорусский хит-парад. 22.00 «Тайна фермы Мессе». Х/ф. 23.20 Бездельник. 00.00 Автопарк. 00.10 «Видеопроцесс».

ОРТ
08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.55 Новости. 08.20, 16.00 «Жестокий ангел». 09.20 «Человек в маске». 10.05 Клуб путешественников. 10.50 Домашняя библиотека. 11.15 «Вместе». 14.15 «Новые приключения Синдбада». 14.45 «Золотые Рога». Х/ф. 17.20 Джентльмен-шоу. 17.50 Играй, гармонь любимая! 18.20 Погода. 18.25 Здоровье. 18.55 Поле чудес. 20.00 Время. 20.35 «Спокойной ночи, малыши!». 20.50 «С помощью зеркала». Х/ф. 23.05 «Рожденный в СССР». Муз/ф. 00.15 «Красный дракон». Х/ф. 02.20 Программа передач.

РОССИЯ
06.00 Доброе утро, Россия! 08.00 Тысяча и один день. 08.15, 18.30, 23.30 Дежурная часть. 08.25 Доброе утро, Россия! 09.00 «Санта-Барбара». 09.45 Музыка, музыка... 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Вести. 15.15 «Позвоните Кузе!» 15.30 «Первые поцелуи». 16.35 «Башня». 17.00 «Это Москва». 17.15 «Фантазии Фарятьева». 2-я с. 19.30 Подробности. 19.45 «Городок». 20.15 Осторожно, модерн! 20.45 Музыкальный ринг. 22.20 «Театр + TV». Т.Доронина.

КУЛЬТУРА
07.00, 11.35, 15.55, 21.05, 23.20 Программа передач. 07.05, 11.30, 13.30, 19.30, 23.00 Новости культуры. 07.22 Консилиум. 07.50 «Российский курьер». 08.30 Играет Федерико Мондельчи. 08.40 Е.Габрилович. «Последний автограф». 09.00, 15.00, 17.00 Новости. 09.05 «Молодой и невиновный». Х/ф. 10.25 «Б.М.Кустодиев». 10.55 «Преодоление хаоса». 11.25 Паноптикум. 11.40 «Мегрэ и старая дама». Спектакль. 2-я с. 12.55 Время музыки. 13.45 «Лермонтов-художник». 14.45 В.-А.Моцарт. «Дивертисмент». 15.05 Мультфильм. 15.35 «Лукоморье». 16.00 И выбирая лучшую из судеб... 16.30 «Парадоксы истории». 17.05 «2003». 17.10 Музыкальный антракт. 17.25 «А.Пушкин и другие...» 17.55 «Вечер с...» 19.15 Чудо-сказка. 19.50 «Парижский журнал». 20.15 «Золотые голоса мира в Москве». 20.45 После новостей... 21.10 «Диспут по поводу...» 21.35 «Молодой и невиновный». Х/ф.

НТВ
05.00, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня. 08.30 «Пойми меня». 09.15 Русские в форте Байяр. 10.10 Мультфильм. 11.20 «Старый телевизор». 13.25 «Любовь и тайны Сансет Бич». 14.10 Сегоднячко. 15.15 Дог-шоу. 15.45 «Зена – королева воинов». 16.30 Футбольный клуб. 17.30 Впрок. 17.40 Криминал. 18.40 Герой дня. 18.55 «Круг обреченных». Х/ф. 20.40 Профессия – репортер. 21.45 «Весь Жванецкий». 22.15 «Крупная соль». Х/ф.

НТВ+

НАШЕ КИНО
09.00, 19.55 «Мираж». 10.15 «Собачье сердце». 12.25 «Храни меня, мой талисман». 13.35, 17.00 «Берега». 14.40, 19.45 КиНовости. 14.50 «Остановите Потапова». 15.25 «Пастораль». 18.05 «Разные судьбы». 21.00 «Обратная точка». 21.10 «Человек с бульвара Капуцинов». 22.45 Завтра в программе.

МИР КИНО
09.30 Сегодня в программе. 09.35, 17.05 «Последнее место на земле». 4-я и 5-я с. Д-13. 10.30 «Купидон». Д-17. 12.05, 19.45 Календарь «Мира кино». Тим Роббинс. 12.20 «Странная жизнь». Д-13. 13.55, 19.35 КиНовости. 14.05 «Гуляют, болтают». Д-17. 15.30 «Гонимый». Д-13. 18.00 «Приговор времени». Д-17. 20.00 «Моя девочка». Д-13. 21.40 «Седьмая мишень». 23.25 «Цвет ночи». Д-17. 01.25 На съемочной площадке фильма «Цвет ночи».

СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ
06.00, 19.55 Программа передач. 06.05, 14.10 Урок шахмат. 06.20, 11.10 Аэробика. 06.45 «Теннис АРТ». 07.20 Баскетбол. ЦСКА - «Киндер» (Италия). 09.00 Летние экстремальные игры-98. 08.00, 11.00, 14.00, 19.45, 22.50 Новости. 11.40 Европейская футбольная неделя. 13.15, 23.00 Тайский бокс. 14.25 Фехтование. Чемпионат мира. 16.50 «Щит и мяч». 17.20 Хоккей. Чемпионат России. «Крылья Советов» - «Рубин». 20.00 Неделя НХЛ. 20.55 Футбол. Чемпионат Германии.

МУЗЫКА
07.00, 08.00, 10.00, 11.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00 Русский час. 09.00, 12.00, 21.00, 00.00 Музыка из-за бугра. 13.00, 14.00, 15.00, 16.00 Час с vj Юлией Михайловой. 17.00 «Русский час» с гостем в студии. 18.00 «Терем-хит-парад».

8-й КАНАЛ
18.00 Программа К.Копланда. 18.30 «Счастливая долина». Х/ф. 20.00 Аэробика. 20.30 Вечарніца. 20.45 «Нэш Бриджес». 21.45 Музпарад. 22.00 «Живые мертвецы». Х/ф.

АФІША

Сафія Ратару ў Мінску

Канцэрты

Нявянучая «зорка» савецкай эстрады Сафія Ратару завітае ў Мінск 9 кастрычніка. Яе выступленне пройдзе ў канцэртнай зале «Мінск» і пачнецца крыху раней, чым звычайныя канцэрты — а 18-й гадзіне. Квіткі на канцэрт Сафіі Ратару нават багаты чалавек не назаве таннымі — яны каштуюць ад 1 мільёна 400 тысяч да 3 мільёнаў рублёў.

Багаты выбар у бліжэйшыя дні маюць прыхільнікі класічнай музыкі. У Канцэртнай зале філармоніі 9 кастрычніка іх чакае сустрэча з сімфанічным аркестрам «Маладая Беларусь», які разам з піяністам А.Сікорскім выканае 23-ці фартэпіянны канцэрт Моцарта і музыку Бетховена (уверцюру «Леанора» і 5-ю сімфонію).

10 кастрычніка ў філармоніі выступяць госці — хор музычнага таварыства горада Вены. У іх выкананні можна паслухаць творы Баха, Моцарта, Гайдна, Гендэля, а таксама аўстрыйскія народныя песні.

Канцэрт Дзяржаўнага акадэмічнага народнага аркестра Беларусі імя І.Жыновіча адбудзецца ў Канцэртнай зале 13 кастрычніка. У праграме славутага калектыву — класіка, народная і папулярная музыка.

Дзяржаўны камерны аркестр Беларусі запрашае на сустрэчу з музыкай Люлі, Стравінскага, Моцарта і Бартака 14 кастрычніка, саліст — піяніст І.Сяргей.

Зала камернай музыкі прапануе 9 кастрычніка паслухаць «Рамантычны канцэрт-сюрпрыз» — праграму заслужанага артыста Беларусі Івана Тамашэвіча (барытон), а 13 кастрычніка ў Камернай зале вядомая беларуская піяністка Таццяна Старчанка будзе іграць санаты Бетховена, творы Рахманінава і Скрабіна.

Тэатры

Маладзёжны тэатр адкрывае сезон прэм'ерай: тут 15 кастрычніка ўпершыню пройдуць «Прымакі» Янкі Купалы. Цікава пабачыць, як трактуюць гэтую п'есу класіка ў Маладзёжным, тым больш што афіша вызначае пастаноўку як «народную эратычную камедыю». Дарэчы, кошт квіткоў у гэтым тэатры — 40 і 45 тысяч рублёў.

Працягваюцца прэм'ерныя спектаклі і ў Тэатры Янкі Купалы — 9 і 10 кастрычніка тут можна пабачыць самую апошнюю пастаноўку «Вечны Фама». У нядзелю 11 кастрычніка ў Купалаўскім пройдзе ажно тры спектаклі: раніцай — «Карлік Нос», увечары на Вялікай сцэне — «Парфен і Аляксандра», а на Малой — «Лэдзі Кронкі і мышы». 12-га тут можна пабачыць «Ромула Вялікага», 14-га пройдзе «Паўлінка», 15-га — «Памінальная малітва».

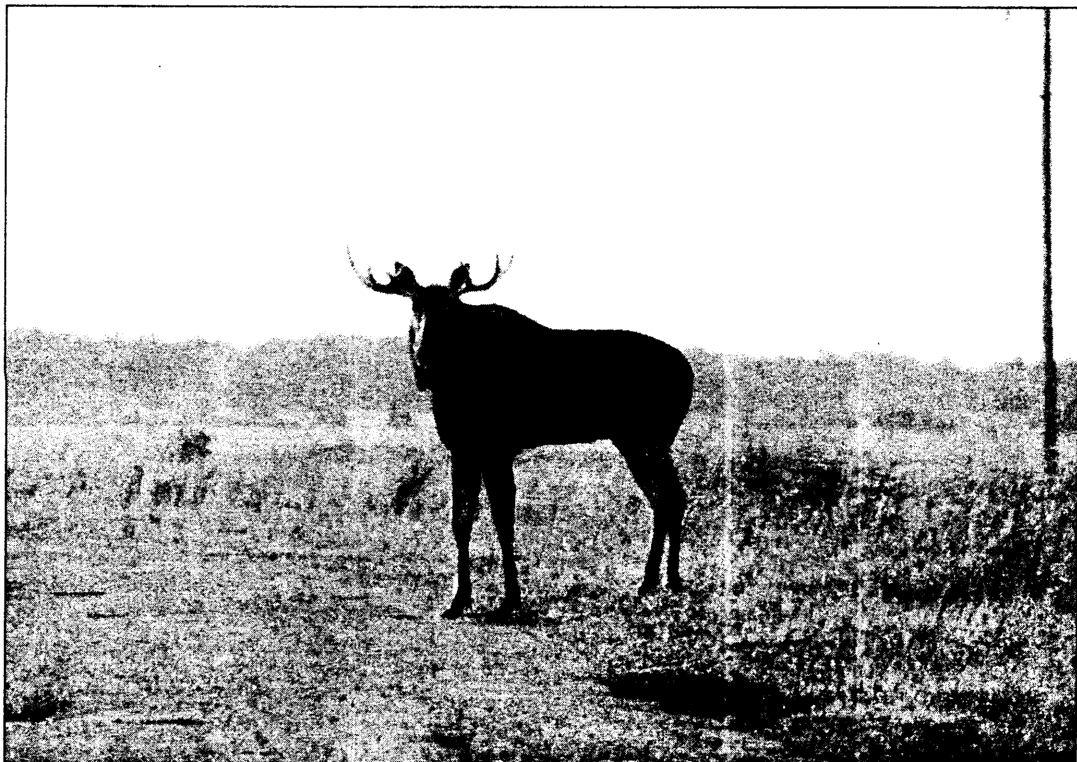
Рускі тэатр запрашае паглядзець «Цяжкія людзі, або Жаніх з Ерусаліма» (9 кастрычніка), «Іван ды Мар'я» (10-га ў 11:00), «Свабодны шлюб» (таксама 10-га, але ўвечары). 11 кастрычніка на Вялікай сцэне Рускага тэатра «Раскіданае гняздо», а на Малой — «Рулетка». 14-га ў гэтым тэатры пройдзе «На залатым возеры», а 15-га — «Медам, месье і...»

13 кастрычніка ў памяшканні Тэатра Янкі Купалы ў чарговы раз пройдзе *ART* — пастаноўка не столькі Купалаўская, колькі Малога тэатра, пачатак а 19-й гадзіне. У Тэатры-студыі кінаакцёра 10 і 11 кастрычніка — «Таланты і поклоннікі» Астроўскага.

Тэатр оперы і балета прапануе ўвазе публікі 9 кастрычніка балет «Жызэль», 10-га — оперу «Кармэн», 11-га раніцай — дзіцячую оперу «Кот у ботах». Увечары 11-га ў адной праграме пройдуць адразу тры кароткія балеты: «Прывал кавалерыі», «Балеро» і «Кармэн-сюіта». 13-га тэатр прадстаўляе оперу «Іаланта», 14-га — балет «Раймонда», 15-га пройдзе нядаўняя прэм'ера, камічная опера Расіні «Шлюбны вэксаль».

Ганна ШЫМЕЛЕВІЧ

КАДРЫ

У дзень свайго свята пошта працуе бясплатна

Сёння — Сусветны дзень пошты

У гонар гэтага свята беларускія паштавікі падрыхтавалі прыемны сюрпрыз для усіх сваіх кліентаў: сёння ва ўсіх аддзяленнях сувязі можна набыць канверты для бясплатнай перасылкі лістоў у межах Беларусі.

Пошта перашле вашыя лісты ў любы населены пункт Беларусі абсалютна бясплатна — трэба будзе толькі аплаціць кошт канверта. На канвертах для бясплатнай перасылкі лістоў мусіць стаяць адбітак спецыяльнага святочнага штэмпеля, прысвечанага Сусветнаму дню пошты.

Дарэчы, лісты ў такіх канвертах можна дасылаць цэлы год. Таму ужо цяпер найбольш прадбачлівыя людзі запасаюцца канвертамі наперад — каб хапіла да 9 кастрычніка 1999 года. Такой «дабрачыннасцю» на сваё прафесійнае свята пошта займаецца ўжо трэці раз запар, таму можна спадзявацца, што праз год акцыя паўторыцца.

Міхась КАРПОВІЧ

Няма грошай на вакцыну

У Беларусі няма вакцыны супраць грыпу. Пра гэта нам паведамілі ў міністэрстве аховы здароўя.

Вакцынацыя насельніцтва супраць грыпу звычайна пачынаецца ў кастрычніку, за месяц да прагназуемай успышкі захворвання. Спецыялісты сцвярджаюць, што сёлета чакаецца сярэдняя па цяжкасці эпідэмія, падобная на леташнюю. Аднак урачы раяць звярнуць на гэтае захворванне асаблівую ўвагу, бо грып дае розныя ўскладненні. Вірус пастаянна змяняецца, з'яўляюцца новыя варыянты, да якіх у чалавека няма імунітэту. У гэтым выпадку дапамагае вакцына. Моцная эпідэмія грыпу была ў нашай краіне ў 1995 годзе (833 тысячы захворванняў і 17 лятальных зыходаў). Летась настрашыў ганконгскі «птушыны грып», які, на шчасце, не дайшоў да Беларусі.

Для людзей з «нармальным станам здароўя» можна выкарыстаць расійскія «жывыя» вакцыны, якія наносяцца на слізістую абалонку носа. Складаней з пацыентамі сталага веку, а таксама з тымі, хто мае хранічныя захворванні. Для іх рэкамендуюцца інактывіраваныя вакцыны, якія не маюць супрацьпаказанняў. Найлепшым прэпаратам лічыцца французскі «Ваксігрып». Ён падыходзіць таксама для вакцынацыі дзяцей ва ўзросце ад 6 месяцаў да 3 гадоў.

Закупкамі вакцыны супраць грыпу займаецца Рэспубліканскі цэнтр гігіены і эпідэміялогіі. Сёлета збіраюцца набыць 235 тысяч дозаў «капельнай» вакцыны на прадпрыемстве горада Уфы. Для гэтага патрабуецца 1 мільён 383 тысячы расійскіх рублёў. Грошай няма, таму міністэрства аховы здароўя плануе правесці тэндэр на закупку за беларускія рублі. Магчыма, нехта знойдзецца. Купляць французскую вакцыну ніхто і не думае, бо долары дастаць яшчэ складаней.

Дзіўна і тое, што вакцыну супраць грыпу не прадаюць у беларускіх аптэках. Тут рэкамендуюць толькі традыцыйныя медыкаменты — «Рэмантадзін», «Інтэрферон», а таксама полівітаміны. У каго не хопіць грошай на гэтыя прэпараты, застаецца выкарыстоўваць народныя сродкі — часнок, цыбулю, апельсіны, мёд, лімоны ці журавіны.

Мікола ВАЙТОВІЧ

СУБОТА

17 кастрычніка

БТ

07.00 Доброе утро, Беларусь! **08.00** «Возможно, они сошли с ума». **08.30** «Я рисую». **08.45** Потребительская корзина. **09.00, 15.00** Новости. **09.15** «Тайна фермы Мессе». Х/ф. **10.35** Мультфильм. **10.45** Здоровье. **11.15** Столица. **11.40** Сущность. **12.10** «Все нормально, мама!» **12.45** Око. **13.05** «Звезды мирового футбола». **13.55** Познай себя. **14.20** Телеспорт. **15.15** Вершина мира. **15.40** «Директор музея». Д/ф. **15.55** Футбол. Чемпионат Беларуси. «БАТЭ» (Борисов) – «Шахтер» (Солигорск). Трансляция из Борисова. В перерыве (**16.50**) – «Сказка о Балде». Спектакль. **17.50** «Это моя работа». **18.20** «Память по сходной цене». Х/ф. **18.50** «Бродвей на Московской». **19.40** Из достоверных источников. **20.05** «Карамболь». **20.40** Колыбельная. **21.00** Панорама. **21.40** «Кин-дза-дза!». Х/ф. **23.50** Белорусский хит-парад. **00.05** Третий тайм. **00.25** Видимо-невидимо.

ОРТ

06.35 «По волчьему следу». Х/ф. **08.11** Мультфильм. **08.45** Слово пастыря. **09.00, 14.00, 16.50, 23.05** Новости. **09.15** Домашняя библиотека. **09.35** «Чердачок братьев Пилотов». **10.10** «Утренняя почта». **10.45** «Каламбур». **11.20** Смак. **11.35** Н.Михалков. Музыка русской живописи. **12.05** «Ералаш». **12.25** «Вас вызывает Таймыр». Х/ф. **13.55, 01.40** Программа передач. **14.15** «Цивилизация». **14.45** В мире животных. **15.25** «Ну, погоди!» **15.55** Футбол. Чемпионат России. «Торпедо» – «ЦСКА». **17.55** Погода. **18.05** «Фантомас разбушевался». Х/ф. **20.00** Время. **20.40** «Секретные материалы». **22.25** «Песня-98». **23.30** «Весь этот джаз». Х/ф.

РОССИЯ

07.00, 08.30 Мультфильмы. **07.15** «Чужие дети». Х/ф. **08.25, 23.20** Прогноз погоды. **09.00** Доброе утро, страна! **09.50** «Сто к одному». **10.30** Любовь с первого взгляда. **11.00** Подиум д'арт. **11.30** Домашние хлопоты с Н.Варлей. **12.00** «Неделя в Санта-Барбаре». **13.00, 19.00** Вести. **13.35** «Марьина роща». **14.05 50 х 50**. **15.10** «Закон и порядок». **16.00** Звезды XXI века. **17.00** Моя семья. **19.30** Добрый вечер. **20.10** «Встречу отменить нельзя». Концерт. **21.35** Х/ф.

КУЛЬТУРА

09.00, 21.20, 23.20 Программа передач. **09.10** «Читая Библию». **09.20** «Пламя над Англией». Х/ф. **10.50** «Наобум». **11.15** Крылья свободы, или История одной коллекции. **12.00** Откуда музыка берется? **12.15, 13.45** «Школа скандала». Спектакль. **13.30, 21.00** Новости культуры. **14.45** Волшебный чемодан. **15.00** «Поэт в России больше, чем поэт». **15.25** «Культура вне границ». **15.55** Международное обозрение. **16.30** Личное дело. **17.00** Новости. **17.05** «**2003**». **17.10** «Тайны портретного фойе». **17.40** «А.Галич. Изгнание». Д/ф. **19.10** Чудо-сказка. **19.20** «Письма из Америки». **19.50** «Полюбил я тебя, моя радость...» **20.30** «Вокзал мечты». **21.25** «Время, вперед». Х/ф. **2**-я с. **22.45** Блеф-клуб.

НТВ

07.00 «Необычайные приключения доктора Дулиттла». **07.20** «Круг обреченных». Х/ф. **09.00, 11.00, 15.00, 18.00, 21.00** Сегодня. **09.10** «Чистосердечное признание». **09.30** «Пойми меня». **10.00** «Легенда о затерянном городе». **10.50** От «Винта»! **11.15** «Рейтинг прессы». **11.40** Мультфильм. **12.00** Хоккей. Чемпионат России. «Динамо» (Москва) – «Ак Барс» (Казань). **14.30** «Русский век». **15.15** «Полицейская академия». **16.10** Добро пожаловать! **17.00** Догшоу. **17.30** Герой дня без галстука. **18.30** «Итого». **18.45** «Доктор Голливуд». Х/ф. **20.45** Куклы. **21.40** «Осенний марафон». Х/ф. **23.15** «Про это». **23.55** «Футбольный клуб представляет чемпионат России». **00.25** «Кошмар на улице Вязов». Х/ф.

НТВ+

НАШЕ КИНО

09.00 «Горя бояться - счастья не видать». **11.15** «Разные судьбы». **12.55** «Обратная точка». **13.05** «Человек с бульвара Капуцинов». **14.40** «О любви». **15.55** «По улицам комод водили...» **17.00** «Пропавшая экспедиция». **19.05** «Квадрат». **20.20** «Карнавал». **2** серии. **22.45** Завтра в программе.

МИР КИНО

09.30 Сегодня в программе. **09.35, 17.05** «Последнее место на земле». **5**-я и **6**-я с. Д-**13**. **10.30, 20.10** Календарь «Мира кино». Рита Хейуорт. **10.40** «Приговор времени». Д-**17**. **12.15** «Моя девочка». Д-**13**. **13.55** «Седьмая мишень». **15.40** «Жил-был полицейский». Д-**13**. **18.00** Сделано в Голливуде. **18.20** «Дорогой боженька». Д-**13**. **20.20** «Последний герой боевика». Д-**13**. **22.30** «Большой кайф». Д-**17**. **00.05** «Кама Сутра: история любви». Д-**17**.

СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ

08.00, 11.00, 14.30, 17.55 Новости. **08.15, 11.15** Аэробика. **08.40** Урок тенниса. **08.55** Футбол. Чемпионат Германии. **12.00** Хоккей. Чемпионат России. «Динамо» - «Ак Барс». **14.50** Американский футбол. **15.25** Летние экстремальные игры-**98**. **18.10** Футбол. Чемпионат России. «Ротор» - «Спартак». **20.05** Программа передач. **20.10** Большой ринг. **21.25** Спорткоктейль. **21.55** Футбол. Чемпионат Испании.

МУЗЫКА

07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00, 00.00 Русский час. **13.00** «По вашему велению». **14.00, 15.00, 16.00, 17.00** Час в vj Никадимовым.

8-й КАНАЛ

15.00 Джойс Майер «Жизнь в слове». **15.30** Музыкальная программа. **16.00** «Колье Шарлотты». Х/ф. **18.15** Мультпланета. **18.30** «В поисках НЛО». Д/ф. **20.00** «Вампиры». Х/ф. **21.30** Вечарніца. **21.45** Музпарад. **22.00** «Вызов». Х/ф.

НЯДЗЕЛЯ

18 кастрычніка

БТ

07.00 Доброе утро, Беларусь! **08.00** «Возможно, они сошли с ума». **08.30** Сделано в Беларуси. **08.45** Потребительская корзина. **09.00, 15.00** Новости. **09.15** «Вас вызывает Спортландия». **10.05** Туробъектив. **10.30** «Все нормально, мама!» **11.05** «Марсово поле». **11.35** Белорусский дом. **12.05** «Куклы на «Белой Веже». Международный театральный фестиваль. **12.55** Олимп. **13.10** «Звезды мирового футбола». **14.05** Сельчане. **14.30** «Приглашаем на вечерки». **15.10** Древо жизни. **15.40** Мультфильмы. **16.15** «Зорная ростань». **16.55** «Текумзе». Х/ф. **18.25** Теленавигатор. **18.45** «Приглашение». **19.40** Колыбельная. **20.00** Резонанс. **20.50** «Телебарометр». **21.05** Стадион. **21.30** «Дым». Х/ф. **23.25** Премьера песни. **23.40** «Бархатный сезон».

ОРТ

06.50 «Меж высоких хлебов». Х/ф. **08.10** Мультфильм. **08.30, 15.35** «Дисней-клуб». **09.00, 14.00, 23.30** Новости. **09.15** «Непутевые заметки». **09.30** Пока все дома. **10.10** Утренняя звезда. **11.00** Армейский магазин. **11.30** Играй, гармонь любимая! **12.00** Крестьянские ведомости. **12.30** «Все путешествия команды Кусто». **13.25** Смехопанорама. **14.15** Клуб путешественников. **15.05** Футбольное обозрение. **16.30** «Колесо истории». **17.15** Погода. **17.20** «Завещание Александра Галича». **17.50** КВН-**98**. **19.55** Киноафиша. **20.00** Время и мы. **21.00** «Секреты Лос-Анджелеса». Х/ф. **23.45** Программа передач.

РОССИЯ

07.00 Мультфильмы. **07.15** «Золотой цыпленок». **08.25, 00.35** Прогноз погоды. **08.30** Почта РТР. **09.00** Доброе утро, страна. **09.30** Сам себе режиссер. **10.00** «Аншлаг». **10.30** «Городок». **11.00** Русское лото. **11.40** Мир книг с Л.Куравлевым. **12.00** «Неделя в Санта-Барбаре». **13.00** Вести. **13.30** Парламентский час. **14.30** Федерация. **15.10** «Закон и порядок». **16.00** Диалоги о животных. **17.00** Старая квартира. **18.00** Совершенно секретно. **19.00** Зеркало. **19.55** «Волкодав». Х/ф. **21.35** «Фрак народа». **22.30** «Любовь и гнев». Х/ф. **00.10** Дежурная часть.

КУЛЬТУРА

09.00, 21.50 Программа передач. **09.10** «Читая Библию». **09.20** Консилиум. **09.45** «Руслан и Людмила». Х/ф. **2**-я с. **10.50** Планета людей. **11.20, 12.30, 13.45** Дж.Пуччини. «Мадам Баттерфляй». **12.15** Книжный кладезь. **13.30, 21.00** Новости культуры. **14.25** Телесуфлер. **14.40** «Пятачок». Д/ф. **15.40** Тихий вечер. **16.05** Положение вещей. **17.00** Новости. **17.05** «**2003**». **17.10** Про фото. **17.35** «Благая весть». **17.50** «Судьба, судьбою, о судьбе». **18.35** «С потолка». **19.00** Чудо-сказка. **19.15** «Искренне ваш». **20.20** «Царская ложа». **21.20** «Детский мир». **21.55** «Моложе и моложе». Х/ф.

НТВ

07.00 «Необычайные приключения доктора Дулиттла». **07.25** «Осенний марафон». Х/ф. **09.00, 11.00, 15.00, 18.00, 21.00** Сегодня. **09.15** «Весь Жванецкий». **09.45** «Пятый океан». Д/ф. **09.55** «Легенда о затерянном городе». **10.50** От «Винта»! **11.15** Большие деньги. **11.40** «Горячее сердце». Х/ф. **14.20** «Умка». **14.30** Своя игра. **15.15** «Ключи от форта Байяр». **17.00** Итоги. Предисловие. **17.50** «Джеймс Бонд – агент **007**». **20.00** Итоги. **21.00** «Брат». Х/ф. **22.45** Итоги. Ночной разговор.

НТВ+

НАШЕ КИНО

09.00 «Айболит-**66**». **10.35** «Карнавал». **2** серии. **13.00** «Квадрат». **14.15** «Инспектор ГАИ». **15.30** «Добровольцы». **17.00** «Золотая речка». **18.35** «Военно-полевой роман». **20.00** «Частный детектив, или Операция «Кооперация». **21.30** «Мытарь». **22.45** Завтра в программе.

МИР КИНО

09.30 Сегодня в программе. **09.35, 18.00** «Последнее место на земле». **6**-я и **7**-я с. Д-**13**. **10.30** Сделано в Голливуде. **10.50** «Дорогой боженька». Д-**13**. **12.40** «Большой кайф». Д-**17**. **14.20** «Последний герой боевика». Д-**13**. **16.30** «Бинго». Д-**13**. **18.55** «По ту сторону полуночи». Д-**17**. **21.35** «Доберман». Д-**17**. **23.15** «Салют Джаггера». Д-**17**.

СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ

08.00 Спорткоктейль. **08.30, 11.15** Аэробика. **08.55** Футбол. Чемпионат России. «Ротор» - «Спартак». **11.00, 14.30, 23.10** Новости. **11.50** Хоккей. Чемпионат России. «Торпедо» (Ярославль) - ЦСКА. **14.45** «Футбольный клуб» представляет чемпионат России. **15.45** Шахматное обозрение. **16.25** Футбол. Чемпионат Италии. **18.20** Хоккей. Чемпионат НХЛ. **20.35** Еще неделя позади... **21.05** Программа передач. **21.10** Автогонки мировой серии Fedex CART. **23.20** Большой ринг.

МУЗЫКА

ДЕНЬ ЗАРУБЕЖНОЙ МУЗЫКИ

07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00 Музыка из-за бугра.

8-й КАНАЛ

15.00 Программа с Риком Реннером. **15.30** Музыкальная программа. **16.00** «Пой, Радха, пой!» Х/ф. **18.15** Мультпланета. **19.00** Коллекция **8**-го канала. **20.00** «Мечты на задворках». Х/ф. **21.30** Вечарніца. **21.45** Новости «К-видео». **22.15** Воскресный фильм.

© НАВІНЫ. Спасылка на газету НАВІНЫ абавязковая. Падпісны індэкс 63312 E-mail: edit@svaboda.minsk.by Пасведчанне аб рэгістрацыі № 996. Юрыдычны адрас рэдакцыі: г.Мінск, пр-т газеты «Известия», 8-173.
Надрукавана на паліграфічнай фабрыцы «Чырвоная зорка» ВПП імя Я.Коласа (220073 г.Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3) Заказ 1246 Нумар падпісаны ў друк 08/10/98 (15:30) Наклад — 22 000.